

De Vrienden van de Plantentuin Gent

© J.Fouarge, Aves-Natagora. Zie pagina 169

De Vrienden van de Plantentuin Gent

Driemaandelijks tijdschrift

Jaargang 32 - nr. 4 - december 2013

Inhoud

Bestuur 2014	p. 150
Redactioneel	p. 151
Agenda 2014	p. 153
Viburnum (deel 2)	p. 154
Tuinenreis Bretagne	p. 164
Een nieuwe lente, een nieuw geluid	p. 169
Amicia-nostalgia	p. 171
Steunende en beschermende leden 2013	p. 174
Een nieuwe cursus "Plantkunde voor geïnteresseerden en kandidaat-plantentuingidsen	p. 179
Zaadlijst 2013	p. 182
Plant van de maand (december 2013) = <i>Arum italicum</i>	p. 193
De Westerbegraafplaats	p. 195
Terloops	p. 197
West-Vlaanderen boven	p. 198
Lidgeld 2014 en Colofon	p. 200
Jaarverslag Vrienden van de Plantentuin	p. 201

Bestuur 2014

Voorzitter

Paul Goetghebeur
Ledeganckstraat 35, 9000 Gent
tel. 09-264 5055
fax 09-264 5073
Paul.Goetghebeur@telenet.be

Secretaris

Ferdinand Cobbaut
Fuchsiastraat 105, 9000 Gent
tel. 0497-848882
Ferdinand.cobbaut@advalvas.be

Penningmeester

Léonard Cobbaut
Willy Maststraat 51, 9032 Wondelgem

Leden,

Harald Evrard, 9050 Gentbrugge
Hilde Mortier, 9051 Sint-Denijs-Westrem
Gerda Postelmans, 9940 Evergem
Karel Reusens, 9051 Sint-Denijs-Westrem
Frank Schautteet, 9000 Gent

Website

<http://www.plantentuin-gent.be> (Vrienden)
<http://www.plantentuin.ugent.be> (Plantentuin)
Bezoek en like 'Vrienden van de Plantentuin Gent' op Facebook

Bankrekening: IBAN- BE21 0011 1921 5403 / BIC- GEBA BE BB

De Plantentuin is open:

De tuin en de publieksskassen (Victoriakas, tropische kas en subtropische kas) zijn dagelijks gratis toegankelijk. Tijdens werkdagen kun je er terecht van 9 tot 16.30 u; op zaterdag, zon- en feestdagen van 9 tot 12 u.
De succulentenkas is open op zondagvoormiddag van 11 tot 12 u.

Leden ex officio

Prof. Dr. Paul Goetghebeur
Directeur, Plantentuin

Ing. Chantal Dugardin
Hortulana, Plantentuin
Ledeganckstraat 35
9000 Gent
tel. & fax: 09-264 5073
Chantal.Dugardin@UGent.be

Titelblad: *Metrosideros excelsa*, Jardin exotique de Roscoff; foto Karel

Redactioneel

Beste Vrienden, en ook welkom aan enkele nog-niet-Vrienden,

In deze tijden van genadetwijfel, beginnende politieke koorts, crimisemi-fictie, en wereldwijde uitingen van onbehagen willen we hier toch even een poging wagen om het hoofd koel te houden.

En hoe doe je dat best ? Door naar de andere kant te kijken, naar de verwezenlijkingen, naar de positieve wendingen, naar de zovele prachtige planten op onze Moeder Aarde en in onze Plantentuin... Met andere woorden, die zaken die niet het nieuws halen wegens te laag rampengehalte.

Bijvoorbeeld(en).

In de stookzaal van de Plantentuin is sinds de zomer een spiksplinternieuwe (gas)verwarmingsinstallatie in gebruik genomen, waardoor we de komende winter met een beetje minder vrees tegemoet durven zien.

De talrijke paden in de Plantentuin zullen -waar mogelijk- worden ingezaaid met gras en dus geleidelijk worden omgezet naar grasstroken. Deze onderhoudsvriendelijke verandering is enerzijds ingegeven door het algemeen groenbeleid, met haar uitdovend herbicidegebruik. Maar anderzijds ook door uw steun ! Door een milde gift van de Vrienden heeft de Plantentuin een uitstekend model zitmaaier kunnen aanschaffen, waardoor de tui-niers nu op minder tijd en veel minder belastend toch veel meer gras kunnen maaien. Een dikke merci aan de Vrienden !

In de afdeling Eudicotylen zijn dit jaar veel nieuwe soorten bijgekomen, en heel wat percelen zijn nu quasi geconsolideerd. Er blijven inderdaad nog enkele "moeilijke" percelen, voorzien voor "moeilijke" families, maar goed,

een plantencollectie moet groeien, met veel geduld en een "rustige vastheid".
Planten tonen hoe het moet !

De sierborder (rechts) bij het ingangsgebouw van de serres is na jaren van lichte verlatenheid grondig gerenoveerd, en het resultaat mag echt gezien worden. Het enthousiasme is zelfs over de weg gespoeld, waardoor op het perceel bij het Palmarium ook nieuwe paden zijn aangelegd. En dat is nog niet het einde, want ook de paadjes in de GFT-tuin zijn enerzijds heraangelegd en anderzijds is een uitbreiding gestart, met uitvoering van enkele wilde plannen in het komende voorjaar. Komt dat zien !

Ook binnen in de "verboden serres" beweegt er een en ander.

We bestuderen nu de haalbaarheid om een of twee nieuwe serres open te stellen voor het publiek, meer bepaald de twee kassen aansluitend op de succulentenkas. De eerste, de Varenkas, wordt nu grondig heringericht, met nieuwe extra varens in een aangepast decor. De tweede, de Bromeliakas, is momenteel nog niet toe aan een herinrichting, maar de samenstelling van deze kas met haar talrijke terrestrische en epifytische planten (inclusief de vele epifytische regenwoudcactussen) is zeker interessant voor de bezoekers en kan mogelijk in een volgende fase worden opengesteld.

Hier wil ik nogmaals beklemtonen dat deze acties maar mogelijk zijn geworden, dankzij de steun van onze vele plantvriendelijke partners, binnen en buiten de Universiteit Gent, en ook door UW STEUN door lid te worden of te blijven van DE VRIENDEN VAN DE PLANTENTUIN GENT.

Leve de Plantentuin ! Leve de Plantkunde !

Uw redacteur,

Paul Goetghebeur

Agenda 2014

Januari

Woe 15 Begin lessenreeks Plantkunde (verder wekelijks op woensdag tot einde mei). Zie pag. 179

Februari

Zo 2 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin

Maart

Zo 2 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin

April

Zo 6 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin

Zo 27 Erfgoeddag en Lentebeurs

Mei

Zo 4 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin

? Bedrijfsbezoek in Gent

? Tuinbezoek

Do 29 7u Vierdaagse tuinenreis naar Bretagne

Juni

Zo 1 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin

? Tuinen in Vlaams-Brabant

Za 21 Wandeling in de Bourgoyen

Juli

? Tuinbezoek

Zo 6 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin

Zo 20 Begin Gentse Feesten in de Plantentuin

Augustus

Zo 3 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin

? Tuinen Nord-Pas-de-Calais

? Tuinbezoek

September

Zo 7 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin

Zo 7 12u Eetfestijn "India International"

? Bezoek groentetuin Kruishoutem

Oktober

Zo 5 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin

November

Zo 2 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin

December

Za 13 14.30 Algemene ledenvergadering

VIBURNUM (deel 2)

In de periode die in de Europese geschiedenis aangeduid wordt als de renaissance, van ongeveer 1450 tot 1700, verschenen er talrijke uitgaven van het werk van Vergilius. De uitvinding van de boekdrukkunst in combinatie met een belangstellend publiek was een stimulans om zijn werk, hetzij afzonderlijk (*Bucolica*, *Georgica*, *Aeneïs*) ofwel als verzameld werk telkens opnieuw uit te geven en meermaals te herdrukken. Dikwijls werden ze voorzien van min of meer uitgebreide commentaren. In het begin waren deze edities enkel in het Latijn, maar later volgden ook vertalingen. Een eerste vertaling in het toenmalig Nederlands van de *Bucolica* verscheen in Haarlem en Amsterdam in 1597. Deze was van de hand van Karel van Mander (1548-1606), onder de titel "*Bucolica en Georgica, dat is, Ossen-stal en Landtwerck*". Vermits we hier nog altijd het spoor volgen van de viburna/viburnum is het interessant om zijn versie van het tekstgedeelte uit de eerste Ecloge te bekijken, en dit klinkt in de vertaling als volgt :

"O Melibee! Ick was soo sot en slecht,
Ick hiel de stadt die Room' heet, soo men secht,
G'lijc d'ons te zijn, daer dicks wy Herders plegen
Vercoopen gaen teer schaep-vrucht die wy cregen.
Dus g'lijcken plach ick teef' en welp by een,
En Lam by Geyt' al botlijck groot by cleen,
Doch wis dees is bysonder overtreffend,
Midts d'ander al haer heerlijk hoeft verheffend'
Soo hoogh' als wel Cypressen pleghen uyt
Te steken boof' het laghe lijnen cruyt."

Dus lijnen cruyt als vertaling van viburna. Lijnen ? Hoezo lijnen, welke lijnen ? Wel, enige tijd later, in 1646, zou Joost van den Vondel in zijn verta-

ling van de *Bucolica* eveneens de *viburna* van Vergilius vertalen als "lijnenkruit". Het besluit van dit gedeelte van de eerste Ecloge die hij zelf de "Eerste Herderskout" noemt, klinkt als volgt :

"Maer deze stadt steeckt het hooft zoo
hoogh uit boven andere steden, als de
cypresseboomen boven het lage lijnenkruit uitkijcken"

Noch Van Mander, noch Vondel staan bekend om hun kruidenkennis. Dus moeten ze ergens hun informatie vandaan gehaald hebben om deze vertaling van het woord *viburna* te geven. Vondel geeft geen uitleg, maar Van Mander zet naast de versregel waarin het woord *viburna* vertaald wordt, een korte toelichting, met onder elkaar : "l. Viburna/ f. Viorne/ v. T'Cruyt Lijnen". Dit zegt niets over de exacte bron die hij raadpleegde, maar er waren in die tijd toch zeker twee mogelijkheden die hem bij zijn vertaling konden helpen : woordenboeken en kruidenboeken. En van beide waren er in de loop van de renaissance talrijke edities en herdrukken beschikbaar. Een moeilijkheid is dat zowel de woordenboeken als de kruidenboeken samengesteld door verschillende auteurs niet altijd dezelfde informatie gaven over een bepaalde plant, in dit geval de *viburna/viburnum*. De lexicografen haalden hun uitleg over plantennamen uit de werken van plantkundigen, maar deze zochten hun plantenkennis in de eerste plaats bij de auteurs uit de klassieke oudheid zoals Dioscorides, Theophrastus of Plinius, die ze elk naar eigen inzicht interpreteerden. En daardoor ontstonden er tegenstrijdigheden, die dan overgenomen werden in de woordenboeken. Om wat meer duidelijkheid te vinden in het kluwen van de namen die het gevolg waren van de uiteenlopende interpretaties, kan hier met de toelichting in de marge van de vertaling door Van Mander in elk geval gezocht worden in de toen beschikbare werken.

Een uitstekende plek om daarmee te beginnen is de *Officina Plantiniana* of de Plantijnse drukkerij. Christoffel Plantijn (1520-1589) vestigde zich in 1548 of

1549 in Antwerpen en begon er met een drukkerij vanaf 1555, die tegelijk ook uitgeverij was en in heel Europa bekend werd. Plantijn had goede contacten met veel geleerden, waardoor heel wat van hun geschriften in de *Officina Plantiniana* terecht kwamen en daar door experts op gebied van taal en typografie gereed gemaakt werden voor publicatie. Plantijn was natuurlijk ook een zakenman met oog voor afzet en opbrengst. Zo begon hij, net als andere drukkers in Europa in de vroege 16de eeuw, zoals Aldus Manutius in Venetië of Jodocus Badius Ascensius in Parijs, vanaf 1558 met een reeks klassieke auteurs, waarbij hij als eerste Vergilius koos. Anderen volgden : Ovidius, Horatius, Suetonius, Plautus, Seneca, enz. De *Metamorfosen* van Ovidius waren in die tijd trouwens even succesvol als de werken van Vergilius. De teksten van de klassieke auteurs die Plantijn uitgaf werden geleverd door de latinist Theodoor Poelman of Theodorus Pulmannus (1512-1581) die zich toelegde op het kritisch vergelijken en verbeteren van klassieke teksten aan de hand van zoveel mogelijk oorspronkelijke manuscripten. Zodra deze herziene versie van de klassieke teksten door Plantijn goedgekeurd was, werden er drukproeven gemaakt, waarna deze terecht kwamen bij de proeflezer-corrector. Dit was een belangrijk werk, meestal gereserveerd voor een ervaren taalkundige.

Maar niet enkel de klassieke auteurs kregen aandacht. Naast heel veel religieuze teksten en werken over humanistische thema's en kunst, werden door Plantijn ook nieuwe werken op gebied van wetenschap uitgegeven, handelend over cartografie, wiskunde, anatomie, botanica, lexicografie... Vermits we hier in de eerste plaats geïnteresseerd zijn in woordenboeken en kruidenboeken omwille van het gebruik van het woord "lijnen" in verband met de *viburna* van Vergilius, kunnen dus bij voorkeur deze bijzondere publicaties van Plantijn ingekeken worden. Net als de klassieke teksten volgden deze exact dezelfde stappen qua druk en uitgave. De auteur leverde zijn manuscript in, dat na goedkeuring door Plantijn terecht kwam in de drukkerij waar eerst drukproeven gemaakt werden, die dan vervolgens onderworpen werden aan het kritisch en corrigerend oog van de proeflezer-corrector. Er

werkten een viertal experts op dit gebied in dienst van Plantijn. De best bekende onder hen is ongetwijfeld Cornelis Van Kiel of Kiliaan (ca 1528-1607). Na zijn studies aan de universiteit van Leuven, kwam hij in dienst bij Plantijn, waarschijnlijk in het begin van 1558, waar hij eerst de verschillende aspecten van het drukproces leerde. Pas op 24 juni 1565 werd Kiliaan in de boekhouding door Plantijn voor het eerst uitdrukkelijk als corrector vermeld (Archief van het Museum Plantijn-Moretus).

Naast dit werk als corrector, kreeg hij van Plantijn ook vertaalopdrachten. Bijvoorbeeld van woordenboeken zoals die van Robert Estienne, uitgegeven in Parijs (Latijn-Frans, en Frans-Latijn). Eigenlijk was Plantijn eerst zelf van plan geweest om een woordenboek voor het Nederlands samen te stellen omdat hij de bestaande woordenboeken veel te beknopt en onvolledig vond, maar bij gebrek aan tijd moest hij dit werk aan anderen toevertrouwen. Daarbij speelde zeker Kiliaan een belangrijke rol. Tot Kiliaan tenslotte in 1574 een eerste woordenboek onder zijn eigen naam samenstelde, hiertoe aangespoord door Plantijn: "Dictionarium Teutonico-latinum", met daarin Nederlandse trefwoorden en de Latijnse equivalenten. In 1588 verscheen dan bij Plantijn een zeer aangevulde tweede editie van dit Dictionarium. Hij geraakte zodanig in de ban van dit lexicografisch werk, dat hij de inhoud voortdurend aanvulde met nieuwe informatie op basis van diverse bronnen, die hij onder andere door zijn werk als corrector hoe dan ook onder ogen kreeg. Uiteindelijk resulteerde dit in een derde editie (1599), met als titel: "Etymologicum Teutonicae linguae", uitgegeven door Jan Moretus, de schoonzoon en opvolger van Plantijn. Dit was een sterk uitgebreide en herwerkte versie van zijn Dictionarium, met veel aandacht voor de etymologie van de woorden. Dit werk wordt ook nu nog beschouwd als het eerste moderne woordenboek van het Nederlands.

Het was echter pas in zijn Etymologicum van 1599 dat Kiliaan het woord "Lijnen" opnam in de betekenis van een plantennaam. Voordien werd in zijn Dictionarium het woord ook vermeld, maar dan enkel in een andere be-

tekenis zoals geweven stof of linnen. Het is heel goed mogelijk dat Kiliaan zich intussen liet inspireren door een andere auteur, want vooraan in zijn Etymologicum geeft Kiliaan een lange lijst van geraadpleegde auteurs. Eén van de eerste namen die we aantreffen is Adrianus Junius. Oorspronkelijk eigenlijk Adriaen de Jonghe, maar later beter bekend geworden als Hadrianus Junius (1511-1575). Hij studeerde in Leuven en Bologna waar hij zijn doctorstitel behaalde. Later werd hij dan onder andere stadsarts in Haarlem. Daarnaast publiceerde hij klassieke teksten met commentaren en schreef ook poëzie en een werk over de geschiedenis der Nederlanden, én een woordenboek, dat dankzij Plantijn een eerste maal in 1567 verscheen. In deze Nomenclator, met als volledige titel "Nomenclator, omnium rerum propria nomina variis linguis explicata indicans, Hadriano Iunio medico autore", kan al vanaf de eerste druk het woord "Lijnen" gevonden worden. Als we Kiliaan en Junius vergelijken, is de informatie omtrent Lijnen gelijkaardig maar toch niet identiek. Het lijkt dus niet alsof Kiliaan zomaar Junius overnam.

De tekst bij het lemma in de Nomenclator van Junius, uitgegeven bij Plantijn (1567, 1577, 1583 en 1588) is als volgt :

" Viburnum. Virgil. Esse puto eam Clematidis speciem, quam servato nominis vestigio Gallia Viorne nuncupat [sic dictam a viendo, id est ligando]. Germani Waldreben & Lijnen. Brabanti quoque Lijnen. Ital. Viorno frutice..."

In het Etymologicum (1599) van Kiliaan is volgend lemma te vinden :

" Lijnen: Viburnum: clematidis herbae species, vitis nigra, germ. Nielen, per metathesim."

En verderop in het woordenboek :

" Nielen, ger. j. Lijnen. Viburnum "

Wat opvalt is dat voor beide auteurs Viburnum verwijst naar een klimplant (*Clematidis speciem* en *Clematidis herbae species*). De vraag is natuurlijk welke klimplant? Junius geeft bijvoorbeeld de Duitse plantennaam Waldreben, Kiliaan geeft het Duitse woord Nielen. Waldreben is, ook nu nog, in Duitstalige gebieden de naam voor Bosrank of *Clematis vitalba*. Nielen eveneens, maar is minder gebruikelijk en enkel lokaal te vinden. Dus zou het om de klimplant *Clematis vitalba* gaan, maar de andere informatie die ze geven (Viorne, Vitis nigra) is niet meteen verduidelijkend.

Maar goed, vraag blijft wel waar ze elk hun informatie vandaan haalden. Mogelijks was dit een ander lexicografisch werk, maar meer waarschijnlijk was het die tweede mogelijkheid waarover ze konden beschikken: de kruidenboeken. Hadrianus Junius kreeg immers een opleiding in de medicijnen, wat voor die tijd impliceerde dat hij zeker ook als kruidkundige gevormd werd. Kiliaan was geen kruidkundige, maar door zijn werk als proeflezer-corrector kreeg hij hoe dan ook minstens de kruidenboeken van Matthias de l'Obel en Rembert Dodoens onder ogen. Dat blijkt niet alleen uit de lijst van geraadpleegde auteurs in zijn Etymologicum, waar beide namen in vermeld staan. Bovendien is er een nota, bewaard in het archief van het Museum Plantijn-Moretus, waarin vermeld wordt dat Kiliaan op 9 september 1580 van Plantijn 12 gulden ontving voor de correctie van het Kruidtboek van Lobelius. Laat ons dus de woordenboeken (voorlopig) opzij leggen en ons concentreren op enkele kruidenboeken uitgegeven bij Plantijn. En waarom niet beginnen met Lobelius en even kijken hoe hij deze toch intrigerende Lijnen-kwestie benadert.

In zijn Kruidtboek (1581) staat er een "Beschrijvinghe van Lijnen" (p. 748) met daarbij een houtsnede die zonder enige twijfel *Clematis vitalba* voorstelt. In de begeleidende tekst schrijft Lobelius :

" Lijnen. In Latijn van de ghemeynen man genoemt Viorna; van Fuchsius Vitis nigra; van Matthiolus en Cordus Clematis altera... In

Hoochduitsch, Waldreben oft Lijnen... In Franchois, Viorne..."

" Op gheen plaetse en dient dit cruydt beter/ dan hier d'welcke van de Fransoisen Viorne genoemt wordt/ by aenture om dat de tuynen ende haghen vande wegghen verciert/ want theeft de rancken langher/ harder/ dicker/ ende gherimpelder dan eenich ander vanden Clematis..."

Onder de titel " Viurna van de Franchoisen " (p. 199), schrijft hij bij een houtsnede met een sprekende afbeelding van *Viburnum lantana* :

" Cleyne Essche. In Latijn Viurna vulgi Gallorum & Ruellii, an Viburnum Vergilii. In Hoochduytsch Kleyner Malbaum... In Italiaensch Lantana."

" Inde bosschen ende onder de doorneit van Italien/ Enghellant ende Borgoignen/ groeyet hier ende daer dit boomghewas/ welcke Ruellius, soo hy verstaen hadde dat vanden ghemeynen man ende boeren Viorne ghenoeemt was/ ghehouden heeft voor den Viburnum van Virgilius..."

Hoewel het om twee duidelijk verschillende planten gaat, vast te stellen via zowel de houtsneden als de beschrijvingen van de planten, wordt het onderscheid vertroebeld door het dubbele gebruik van het Franse woord Viorne. Tegelijk moet echter vastgesteld worden dat Lobelius enkel de zgn. "Viurna van de Franchoisen" in verband brengt met de Viburnum van Vergilius. Dus de struik die hij Cleyne Essche noemt, en niet de klimplant met de naam Lijnen. Dat lijkt volkomen in tegenspraak te zijn met wat Junius en Kiliaan in hun woordenboeken voorop stellen. Daar wordt de Viburnum van Vergilius enkel met het woord Lijnen in de betekenis van klimplant in verband gebracht. Dit is toch wel een raadsel waarvoor niet meteen een verklaring kan gegeven worden. Maar misschien kunnen we bij Dodoens meer gegevens vinden om dit uit te zoeken. Tussen 1552 en 1583 verschenen van hem te Antwerpen een aantal werken over planten, eerst bij Jan van der Loe, na-

dien bij Plantijn. Na zijn overlijden in 1585, verschenen dan bij de opvolgers van Plantijn nog nieuwe aangevulde uitgaven van zijn werk. Wat betreft zijn benadering van Viburnum en Lijnen is er een merkwaardige evolutie te vinden tussen zijn eerste Cruijdeboek (1554) en zijn laatste meesterwerk *Stirpium historiae pemptades sex* (1583).

In het Cruijdeboek van 1554 schrijft hij onder de titel "Van Lynen" (p. 426):

"Dit ghewas dat men lynen heet heeft langhe dunne gheknoopte seer taeye rancken die huer selven om die boomen ende hagen winden ghelijck die Bryonien... zoo comen daer bruyn cleyne sadekens voort veel op een hoofdeken wassende/ ende elck een lanck gheveerd pluymachtich crom steertken draghende die alt samen by een/ eenen grauwen grijsen verweerden baert ghelijcken..."

"Naem: Dit ghewas als die hoochgeleerde Ruellius schrijft wordt gheheeten in Latijn van Vergilius Viburnum/ ende daer naer noch heden-daechs in Franchois Viorne. In Duytsch Lynen ende van sommighen Lenen/ ende in Hoochduytsch Waltreben."

Zijn Cruydt-Boeck, uitgegeven in 1608 door van Ravelingen in Leiden is eigenlijk een vertaling van zijn *Stirpium historiae pemptades sex* (1583). Daarin wordt zoals bij Lobelius een onderscheid gemaakt. De houtsneden die de teksten illustreren zijn identiek aan die bij Lobelius.

"Het XV. Capittel "Van Lijnen/ oft Vitalba" (p. 722).

Naem: Soo wel hier te lande als in Hooch-Duytschlandt wort dit gewas hedensdaechs Lijnen ende Linen geheeten: in Vranckrijck/ als Ruellius betuygt/ Viorne: hoe wel dattet nochtans verscheyden is van dat heesterachtich gewas twelck de selve Fransoyzen oock Viorne noemen/ ende in Latijn eygentlijck Viburnum heet/ ende van ons elders beschreven sal worden..."

“Het XXI. Capittel “Van Lantana oft Viorne” (p. 1314).

Naem: De Italiaenen noemen dese heester in heur taele Lantana; de Fransoysen Viorne: ende met anders geen naemen en is sij hier te lande bekend.. Men gelooft dat dit gewas het Viburnum soude mogen wesen/ daer Vergilius (Bucolicon, Ecloga I) af vermaent/ betoonende dattet een leeg ende neer gewas moet wesen/ gemerct dat hij van de stadt Roomen sprekende seyt dat Roomen sooveel grooter is dan eenige ander stadt soude mogen wesen/als den hoogen Cypresboom/ dat leeg ende taey gewas Viburnum te boven gaet.”

Uiteindelijk lijkt Dodoens dus voor hetzelfde standpunt te kiezen als Lobelius en zou ook voor hem de Viburnum van Vergilius een heester moeten zijn en niet een klimplant. Maar het dubbel gebruik van het Franse woord Viorne voor beide planten blijft vragen oproepen. Dus hoog tijd om eens te gaan kijken bij Ruellius naar wie Lobelius en Dodoens verwijzen, waarbij echter vastgesteld moet worden dat Lobelius enkel Ruellius vermeldt bij de struik Cleyne Essche, en Dodoens enkel bij de klimplant Lijnen. Jean Ruel (le) of Ioannes Ruellius (1474-1537) was een arts die zich ook toelegde op de bestudering van planten. Hij werd lijfarts van François I en professor aan de universiteit van Parijs. Hij bestudeerde en vertaalde het werk “De Materia Medica” van Dioscorides en werd vooral bekend door zijn publicatie over planten “De natura stirpium libri tres” (Parijs, 1536). Het is in dit werk (zonder illustraties) dat wellicht iets meer te vinden is over Viorne. Als we in de Index kijken, worden twee mogelijkheden aangeboden : Viburnum Vergilii, en een beetje verder Viorna ruri, est vitis sylvestris. Als voor het eerste gekozen wordt, komt men terecht bij Cap. CXXV “Rhus”, met onder andere commentaar die verwijst naar de volksnaam Viorna en de mogelijke band met de Viburnum van Vergilius. Kiest men voor de tweede mogelijkheid, dan kan onder Cap. CLII “Ampelos agria” een Viorna gevonden worden, deze keer als volksnaam voor wat Ruellius Vitis sylvestris noemt.

Wellicht is het niet te verwonderen dat dit soort informatie bij latere auteurs voor enige onzekerheid zorgde. Vermits er in het werk van Ruellius bovendien geen illustraties stonden, moet het niet eenvoudig geweest zijn om enkel aan de hand van de tekst te weten welke plant met de naam *Viorne* bedoeld werd. Wel is het zo dat ook bij Ruellius het om twee verschillende planten gaat, een heester en een klimplant, waarbij alleen de heester volgens hem iets te maken zou hebben met de *Viburnum* van Vergilius. Uiteindelijk hebben zowel Lobelius als Dodoens het initiatief genomen, op het einde van de 16de eeuw, om de *Viburnum* van Vergilius enkel met een heester in verband te brengen, hoewel het in hun teksten eerder klinkt als een suggestie, komende van Ruellius. Maar als men kijkt naar de houtsneden en de beschrijvingen van de planten aandachtig leest, dan lijkt het toch om *Viburnum lantana* te gaan, hoewel die naam pas later tot stand kwam en pas met de *Species Plantarum* van Linnaeus zou vastgelegd worden. Maar hadden ze het bij het rechte eind? Was hun veronderstelling correct? Zoals gezegd, gaat het eigenlijk enkel om een suggestie, een voorstel gebaseerd op een vermoeden. En de twijfels omtrent de werkelijke plant bedoeld door Vergilius in zijn *Bucolica* zouden blijven bestaan, tot op de dag van vandaag.

Tenslotte moet nog iets gezegd worden over die andere grote naam van de ontlukende plantkunde in de Zuidelijke Nederlanden van de 16de eeuw, nl. Clusius of Charles de l'Escluse. Hij werd hier in deze tekst op een onbegrijpelijke manier verwaarloosd. Een vergetelheid? Een miskennis? Toch niet, zijn werken werden wel degelijk ingekeken, op zoek naar meer informatie omtrent *Viburnum*. Maar vermits het hier enkel ging om het volgen van een spoor van de Lijnen van Van Mander en Vondel naar de *viburna/viburnum* van Vergilius was het nodig om selectief tewerk te gaan. Vermits Clusius, voor zover kon nagegaan worden, niets in het Nederlands publiceerde, is het woord Lijnen in zijn werk nergens te bekennen. Ook in verband met de *Viburnum* van Vergilius is er weinig te vinden, tenzij in zijn vertalingen van het werk van anderen (Dodoens en Belon).

Bibliografie

- Claes, F. (1989). Kiliaan als lexicograaf in de Officina Plantiniana. In : Ex Officina Plantiniana: studia in memoriam Christophori Plantini. Antwerpen.
- De Nave, F., Imhof, D. red. (1993). De botanica in de Zuidelijke Nederlanden. Antwerpen.
- Dodoens, R. (1554). Cruijdeboeck. Antwerpen.
- Dodoens, R. (1608). Cruydt-Boeck. Leiden.
- Junius, H. (1567, 1577, 1583, 1588). Nomenclator. Antwerpen.
- Kiliaan, C. (1599). Etymologicum Teutonicae Linguae. Antwerpen.
- Lobelius, M. (1581). Kruidtboeck. Antwerpen.
- Louis, A. (1977). Geschiedenis van de plantkunde. Van Oudheid tot Renaissance. Gent.
- Ruellius, J. (1536). De natura stirpium libri tres. Parijs.
- Tjon Sie Fat, L. & de Jong, E. (ed.) (1991). The authentic garden. Leiden.
- Van Mander, K. (1597). Bucolica en Georgica. Haarlem. Amsterdam.

Tuinenreis Bretagne

Donderdag 29 mei – zondag 1 juni 2014

Na 8 opeenvolgende jaarlijkse meerdaagse tuinreizen naar Groot-Bretagne doen we eens iets gans anders: we gaan naar Bretagne.

Het wordt een lange busreis, maar we worden ervoor beloond.

Het programma is als volgt.

Dag 1 donderdag 29 mei

Onderweg naar ons hotel in Lannion, gebruiken wij ons zelf meegebrachte lunchpakket, en bezoeken wij **Parc botanique de Haute Bretagne**.

Het park rond het kasteel La Foltière was recentelijk nog gekend als “Parc floral de Haute Bretagne”. De naamswijziging is volgens mij terecht en verwijst naar de botanische verrijking die het domein ondergaan heeft.

In het park heeft de huidige eigenaar tientallen thematuinen aangelegd met als leidraad: “verwondering door opeenvolgende verrassingen”. Door het 20 ha grote park wandelen wordt een botanische wereldreis.

Dag 2 vrijdag 30 mei

Vandaag is onze eerste tuin: **Arboretum de Keracoual**

Keracoual is een arboretum waar planten zich aan onze klimatologische omstandigheden kunnen aanpassen. De eigenaar, een gepassioneerd plantenliefhebber maakt er zijn levenswerk van. Tevens is hij ook een plantenjager die tweemaal per jaar op trektocht gaat. Hij zoekt er naar planten die in onze contreien net niet zouden kunnen overleven. In zijn gunstig microklimaat krijgen ze een extra kans.

Verwacht geen sierlijk aangelegde tuin, maar 8 ha collectie.

Na het bezoek van Keracoual maken we een kleine omweg naar **Calvaire Plougonven**.

Calvarie, een woord afgeleid van het Latijnse *calvarium*, betekent schedelplaats. In de christelijke traditie verwijst het naar monumenten die (het leven en) de dood van Jezus uitbeelden. Zij hadden een stichtende en pedagogische functie: het “lezen” van de bijbel door ongeletterden.

Bretagne is bekend voor zijn “calvaires”. Er zouden er meer dan 1000 staan. Hun inspiratie is bijbels, maar de afbeeldingen tonen het aardse leven en dood van Jezus, zonder verwijzingen naar parabellen of mirakels.

Zeven calvaries worden beschouwd als “calvaires monumentaux”. We bezoeken er twee op onze reis.

De calvarie van Plougonven is 4 meter hoog, in 1554 gebouwd op een achthoekige sokkel.

Na een kort bezoek zoeken we, op weg naar de volgende tuin, een plaats voor het nuttigen van ons lunchpakket.

Jardin exotique du Kestellic

Kestellic geniet eveneens van een gunstig microklimaat waar mediterrane planten natuurlijk gedijen.

De tuin werd in de 19de eeuw aangelegd. In 1947 kwam het domein in nieuwe handen en werden er nadien talloze exotische planten, afkomstig van alle continenten, toegevoegd.

We volgen een slingerend pad op de flanken van een vallei met wel wat klim- en daalpartijen.

Les jardins de Kerdalo

Een in 1965 nog vervallen en verlaten landbouwbedrijf is vandaag door de energieke en talentvolle aanpak van 2 generaties eigenaars een zeer waardevol domein geworden.

De boerderij wordt omgebouwd tot een prachtig landhuis. Voor het huis slingeren op de helling paden door de borders. Aan de andere kant is er een formeel aangelegde ommuurde tuin.

Langs de vijvers wandelen we in dit 18 ha grote domein langs merkwaardige bomen en struiken waarvan ook een aantal zeer exotische exemplaren.

Dag 3 zaterdag 31 mei

Jardin exotique de Roscoff

Rond een hoge rots aan de baai van Morlaix hebben vrijwilligers, met de steun van de overheid, een subtropische tuin aangelegd. De collectie planten uit Nieuw-Zeeland, Australië, Zuid-Afrika en Zuid-Amerika (in het bijzonder Protaceae) aarden er merkwaardig goed door de uitzonderlijke ligging bij de zee, heel veel zon en de passie van de tuiniers.

Je zal het niet geloven dat je nog in Bretagne bent (zie foto op de kaft).

Roscoff

Na het bezoek rijden we naar de kaaïen van Roscoff, waar we gelegenheid krijgen een zaak te zoeken voor een snelle hap en dan naar de aanlegsteiger te gaan.

Jardins Georges Delaselle

Deze tuin ligt op een klein eiland in de baai van Morlaix. Het water zal nog te koud zijn om over te zwemmen en we nemen de ferry. Na 15 minuten varen volgt een wandeling van 15 minuten voor we aan de tuin komen.

In 1898 komt Georges Delaselle, die gepassioneerd was door plantkunde en exotisme, op het eiland Batz en merkt op dat er mediterrane planten in het wild groeien. Hij droomt ervan er een tropische tuin aan te leggen. En soms komen dromen uit, in dit geval met zweet, bloed en tranen.

Zijn nieuwe eigendom laat hij plaatselijk uitgraven om een aanplanting palmen te beschermen. Een aangelegde duin moet de tuin van de zoute zee-wind vrijwaren.

In 1928 staat de directeur van de Plantentuin van Rennes vol bewondering voor de realisatie van Delaselle. Ook vandaag nog, na verval en restauratie, zal die verwondering ons te beurt vallen.

Op de terugweg naar ons hotel rijden we naar de **Calvaire de Saint-Thégonnec**.

Deze werd in 1610 gebouwd en staat, zoals de andere calvaries, in een omheining met kerk, calvarie en knekelhuis.

Dag 4 zondag 1 juni

Op de terugreis pauzeren we in Normandië in **Jardin de Plantbessin**.

In 1986 nemen de eigenaars van het aanpalend kasteel een kwekerij over en specialiseren zich in zeldzame planten. Om hun passie te delen met het publiek leggen zij een tuin aan, acht tuinkamers, gescheiden door hagen of struiken.

In 1999 komt er een tweede tuin, deels Italiaans, deels Frans.

Let eens op de bodembedekking. Bretagne en Normandië zijn het mekka van de boekweitpannenkoeken!

We spreken ons lunchpakket aan en rijden verder naar huis, en komen ongeveer rond 19 uur aan in Gentbrugge.

Praktisch

- **Vertrek:** op donderdag 29 mei om 7 uur **stipt** aan de P&R parking, Land van Rodelaan te Gentbrugge. Terug in Gentbrugge: 1 juni omstreeks 19 uur.

-**Inschrijving:** is noodzakelijk en gebeurt ten laatste vóór 15 januari 2014 door jouw deelname mede te delen aan Karel of Hilde via email

14bretagne@gmail.com of tel. 09 222 73 72, waarna een inschrijvingsformulier wordt opgestuurd met verzoek tot betaling van een voorschot van 200 € per persoon. Door betaling van het voorschot wordt de deelname definitief. Het aantal deelnemers is beperkt tot 52 en wordt genoteerd in volgorde van de inschrijvingen.

Deze reis richt zich tot de leden van De Vrienden van de Plantentuin Gent

- **Prijs:** de prijs bedraagt 525 euro per persoon en omvat de reis in luxecar (****), driesterrenhotel in half pension op basis van 2 persoonskamer, drank bij avondmaal, overtocht met ferry, 2 lunchpakketten, fooi chauffeurs en toegang tot de tuinen. Niet in de prijs begrepen: middagmalen dag 1 en 3 en persoonlijke uitgaven. Voor een single kamer is het supplement 110 €.

Bij inschrijving betaalt men een voorschot van 200 € per persoon. Het saldo, waarvoor later een uitnodiging tot betaling volgt, is betaalbaar uiterlijk tegen 15 april 2014.

- **Verzekeringen:** er is geen reis- of annulatieverzekering voorzien.

- **Verdere informatie:**

Hotel *** Ibis Lannion Côte de Granit Rose

Waarschuwing: Een aantal tuinen die we bezoeken zijn (nog) niet georganiseerd voor het bezoek van groepen. Geen restauratie en ook rudimentair sanitair.

Opgelet: voor de eerste dag neemt iedereen zijn lunch mee.

- **Organisatie:** Anne-Laure, concept Karel en Hilde

Een nieuwe lente, een nieuw geluid ...

Ooit beslisten mijn broer en ik om iets te doen aan onze 'verveling' tijdens de toen nog lange woensdagnamiddagen en de nog langere weekends.

We waren prille tieners en ietwat uitgekeken op het kinderlijke spel. We voelden beiden een onbestemd verlangen om iets 'interessants' te gaan doen. En we hadden iets met 'natuur'. Mijn moeder was goed bevriend met de vrouw van de boswachter en dat gaf ons vrijgeleide in het toch wel grote bossencomplex tussen Wortegem en Waregem. Tot dan waren bossen en weiden slechts decor bij het cowboy en indiaantje spelen. Maar nu beslisten we de natuur te gaan bekijken; de eerste lessen biologie van het middelbaar zaten er zeker ook voor iets tussen.

Mijn broer zou de vogels bespieden en ik nam de planten voor mijn rekening. En als u nu denkt dat mijn passie voor groen daar is ontstaan, dan heeft u het mis. Het bleek namelijk al gauw dat mijn broer z'n onderwerp veel meer avontuur en spanning inhield dan het mijne. Het duurde niet lang of we tuurden samen uren in de lucht en in het groen op zoek naar wat daar snel voorbij vloog of schichtig bewoog. Het was de start van een blijvende interesse voor de gevleugelde vrienden.

Vogels kijken wordt een tweede natuur. Waar je ook bent, er is steeds een soort radar die permanent de omgeving scant. Een stip in de lucht, een vreemd gefluit in een bosje; al is het tijdens een outdoor-receptie, of terwijl je aan 120 per uur over de snelweg sjeest: je aandacht wordt meteen weggezogen. En er komt geen rust vooraleer het beestje 'op naam' is gebracht.

Zo was er dit voorjaar een 'vreemd geluid', komend vanuit het arboretum in de plantentuin. Ergens hoog vanuit een zilverspar kwam herhaaldelijk een vogelroepje, een soort mees, dat was het zeker..., maar geen courante 'plantentuinmees' zoals kool-, pimpel-, staart-, of de zeldzamere matkopmees.

Mezen zingen met weinig tonen, ze moeten het in hun zang hebben van de herhaling. Iedereen is wel al eens blijven stilstaan bij dat aambeeldachtige 'slaan' van een koolmees met voorjaarsstuwing onder de veren. Dat herhaalde 'tietu tietu' is zo dominant als de koolmees zelf...

Neen, deze zanger was in alles bescheidener. Het volume, de kracht en de melodie, alles was liefelijker. Het kleine ding zat helaas hoog in de boom en liet zich nauwelijks goed zien, tenzij tijdens een golvend vluchtje naar een andere kruin. En mijn spade en kruiwagen hielpen me uiteraard niet om het vogeltje beter te zien.

De volgende dag ben ik achter in de plantentuin bij de compostbakken, waar tevens mijn auto staat geparkeerd, wanneer ik hetzelfde geluid hoor. Deze keer vanuit de vrijstaande zilverspar bij de buren. Ik had ondertussen een vaag vermoeden om welke mees het kon gaan. De voorkeur van het beestje voor naaldbomen gaf alleen nog maar bevestiging.

Nu nog de verrekijker (altijd bij in de auto, voor je weet maar nooit...) richten, ietwat geduld hebben tot de grijze stip tegen het groen z'n kleuren liet zien en ja, het is 'em: de zwarte mees. Elke amateur ornitholoog kent het gevoel dat daarbij gepaard gaat: een nieuwe soort op vertrouwd terrein; het is een soort 'overwinning' nogal eens gepaard gaande met een enthousiast binnensmonds 'Yes!!!'

Het was jaren geleden dat ik er nog eentje zag, een zwarte mees. Ik kende het beestje goed van mijn jeugd in de dennenbossen. Het lijkt een miniversie van de koolmees, zonder de duidelijke 'das' of zwarte buikstreep van deze laatste. Het opvallendste kenmerk dat uitsluiting geeft is de witte vlek op het achterhoofd.

De negentiende eeuwse massale aanplant van dennen en zilversparren in Wallonië zou de zwarte mees naar onze contreien hebben gelokt. Sindsdien is de soort verspreid over het ganse land. Ze maakt haar nest in boomholtes net boven de grond, soms zelfs 'open' tussen de wortels. Nestkasten voor deze mees hangt men dan ook maximaal één meter boven de grond.

In de winter komt de zwarte mees graag naar de voederplank, waar ze vooral verzot is op zonnebloempitten.

Blijkbaar komt de soort meer voor dan we denken. Door haar bescheidenheid en haar gelijkenis met de koolmees wordt ze door de leek veelal niet herkend. Let u dus in dennenbossen op haar zachte 'tsii-tju en pitii-pitii' zangetje in de lente, en op de voederplank op dat kleine 'koolmeesje' met witte vlek in de nek, straks, als het weer echt koud wordt...

Op de kaft vindt u een foto van Jules Fouarge, een begeistert ornitholoog-fotograaf. Raadpleeg ook: <http://www.oiseaux.net/photos/jules.fouarge/>

Marc Libert

Amicia-nostalgia

Zoals het een botanicus past, heeft Paul Goetghebeur in het vorige nummer de schitterende *Amicia zygomeris* tot op het bot ontleed om ze vervolgens met allerhande wetenschappelijke termen en weetjes weer aan te kleden.

Daarbij heeft hij zijn liefde voor planten, en voor deze *Amicia* in het bijzonder, zeker niet onder stoelen of banken gestoken. Ik wil er hier nog een schepje bovenop doen, teneinde u, beste lezer, na al die wetenschappelijke escapades van bovengenoemde morfoloog, weer wat vaste grond te geven ... Letterlijk dan wel, want hoe exotisch deze plant ook oogt, ze zou wel eens een goede aanwinst voor uw tuin kunnen zijn.

Ik herinner me nog levendig 'my first encounter' met de plant in kwestie. Het was liefde op het eerste zicht, en nu, jaren later, voel ik nog steeds een grote sympathie voor deze unieke plant.

Tegen een zuidmuur van de binnentuin in Sissinghurst-gardens stond de plant in haar volle glorie; rank en ruim anderhalve meter hoog, zichtbaar genietend van de warme muur, en zonder enig teken van bloei, toch alle aandacht opeisend. Dat spel van de weelderige bladvorm, de genuanceerde blad- en stengelkleur, de exotische steunblaadjes: dat alles wenkte mij destijds. En ook nu nog, ruim tien jaar later, als ik ónze plant voorbijkom, denk ik terug aan die eerste ontmoeting in Sissinghurst. Ik zie terug die smalle plantstrook tussen het afhellende kleiklinkerpad en die prachtige uitgesleten bakstenen muur van waaruit de *Amicia* als een kathedraal, boven menige andere 'tender plant' uit, pronkte.

Nu heb ik sowieso al een voorkeur voor plantmogelijkheden tegen muren: je kan er klimmende en rankende planten kwijt, maar ook lagere, minder winterharde soorten vinden er soms hun enig toevluchtsoord. Muren vormen trouwens een soort abstracte achtergrond waartegen het silhouet van een plant pas goed tot uiting komt. En dat alles was mooi gecombineerd, daar-ginds in Sissinghurst...

Jaren later 'ontdek' ik de plant in de mediterrane kas van onze vrienden van de Botansiche Tuinen van Utrecht. Ik krijg stekmateriaal, maar men geeft me weinig kans op slagen en ik begrijp ook meteen waarom: de stengels zijn vlezig tot mergachtig binnenin en bovendien gedeeltelijk hol!

Maar kijk, 'Lady Luck' gunt me alle succes: de vier stekken gaan alle vlot aan de wortel. Helaas niet meer bij latere pogingen ... *Amicia* is echt moeilijk te stekken; ik heb bij mijn eerste kans domweg geluk gehad...

Volgende fase: de aanplant.

Bij gebrek aan een 'Sissinghurstmuurtje' plant ik een volwassen *Amicia* uit op een hoog bed in de Mediterrane tuin. De drainage is uitstekend en de plant slaat goed aan. Ze gaat de winter in met een mulch van houtsnippers. De bovengrondse delen sterven af bij de eerste vorst, maar laat in het voorjaar spruit de plant vanuit haar winterschut en tegen de zomer staat ze volwaardig en volwassen. Geen bloem noch aanleg tot bloem te bespeuren; tot dat in de herfst uiteindelijk de weelderige bremgele bloei, in een vreemd contrast met de rest van de plant verschijnt.

Jaar na jaar komt onze *Amicia* zo de seizoenen door. Maar daar eindigt mijn verwondering niet.

Een paar jaar terug vind ik tot mijn stomme verbazing een aantal zaailingen rondom de plant. 'Stom' in die zin dat ik het niet eens had dŭrven denken dat de zaden in de peulen zouden rijpen, laat staan de winter overleven en dan bovendien nog eens gaan kiemen. Het moet gezegd, het was enige jaren geleden toen we nog een cyclus van late en zachte winters hadden; het jaar dat ook de nabije buurplant *Melianthus major* met flamingo-achtige bloeistengels in november ging bloeien. Dat waren nog eens tijden!

We zijn nu eind november; het lijkt erop dat we dit jaar geen vruchten zullen hebben. Zoals zowat alle planten dit jaar, is onze *Amicia* pas later tot ontwikkeling gekomen en sinds enkele weken pas, is ze tot bloei gekomen.

En toch wil ik deze plant tot bij u krijgen. Wie maar enigszins de smaak te pakken heeft en een plaatsje kan vrijmaken tegen een warme muur (wip er even een paar klinkertjes uit en huur desnoods een drillboor ...) kan beginnen dromen en ...zoeken... Trouwens, als potplant zou *Amicia zygomeris* ook niet misstaan.

Een paar kwekerijen in Nederland bieden *Amicia* aan, en als u het helemaal leuk wil maken, plant (....) u een tripje richting Zuid-Engeland. Great Dixter Gardens & Nursery bieden de soort te koop aan. Mits een beetje zoeken vindt u ze dus ook wel aangeplant in hun niet te missen tuinen. Trouwens: u bent dan vlakbij Sissinghurst. Ik kan alleen maar hopen dat u bij het betreden van de koer, onmiddellijk links, begroet wordt door de manshoge schoone..., de genaamde *Amicia*!

Nu we de perken bij het palmarium heraanleggen, overweeg ik onze *Amicia* de plaats te geven die ze verdient: tegen de aanbouwserre aan, of op een vrijgekomen hoekje, maar zeker met een muur in de rug...

Voilà, zo weet u bij deze dat niet elke plant in onze tuin op een louter wetenschappelijke manier haar plaatsje krijgt...

Marc Libert

**Het Bestuur van de Vrienden van de Plantentuin Gent
en de redactie wensen de leden en de lezers van dit
tijdschrift een deugddoend 2014 toe.**

Steunende en beschermende leden 2013

Acke	Evergem
Aersens	Gentbrugge
Baekelandt	De Pinte
Baert	Brussel
Baert	Gent
Bensch - Gillis	Evergem
Blontrock	Boezinge
Bondroit	Knokke -Heist
Bonte	Sint - Martens - Latem
Bossant	Gent
Boucneau	Rebaix
Bovijn	Gent
Bral	Olsene
Breemeersch	Gent
Bruyland	Aalst
Buyse	Drongen
Buytaert	Sint - Niklaas
Camelbeke	Haacht
Cammaert	Gent
Cardon	Harelbeke
Christiaens - Dewyn	Gent
Claes	Scheldewindeke
Cobbaut	Gent
Cobbaut	Wondelgem
Coessens	Wetteren
Colin	Wondelgem
Colombeen	Gent
Comeyne	Zwijnaarde
Coppejans	Mariakerke
Coppens	Sint - Amandsberg
Coppens	Merelbeke
Craeynest	Drongen
Criel - Compennolle	Sint - Denijs - Westrem
Danneels	Drongen
De Beer	Scheldewindeke
De Bruycker	Eeklo
De Clercq	Gent
De Coninck	Wingene
De Keukeleire	Melle
De Loose - Depicker	Schelderode

De Maeyer	Gent
De Mey	Sint - Kruis - Winkel
De Meyer	Lovendegem
De Paepe	Gent
De Pauw	Catonsville MD USA
De Permentier	Heusden
De Poorter	Gent
De Prez	Oostakker
De Proft	Lebbeke
De Regge	Gent
De Rycke	Sint - Denijs - Westrem
De Simpelaere	Sint - Amandsberg
De Spoelberch	Haacht - Wespelaar
De Sutter	Gent
De Vuyst	Oostakker
De Wilde	Sint - Amandsberg
De Winne	Gent
Debacker	Zulte
Debunderie	Gent
Dedrie - Van De Putte	Sint - Amandsberg
Degraeve	Sint - Amandsberg
Delarue	Merelbeke
Deneckere	Aalst
Desmet	Gent
Desmet	Deinze
Devriese	Oostduinkerke
D'hondt - Defrancq	Wondelgem
Doornaert - Vanderstraeten	Wortegem - Petegem
D'Ursel	Beerlegem
Duytschaever	De Pinte
Emery	Gent
Evrard	Gentbrugge
Fahrenheit - Van Laer	De Pinte
Garez	Sint - Denijs - Westrem
Geens - Crauwels	Zomergem
Geiregat	Gent
Georges	Zuidzande (Ned)
Geraert	Sint - Denijs - Westrem
Germonpre	De Pinte
Gillis	Zwijnaarde
Goetghebeur	Gent
Govaert	Overmere
Gyselinck	Nieuwpoort

Henriet	Laarne
Holsters	Gent
Hoozee	Sint - Amandsberg
Hutsebaut - Böttcher	Gent
Huttert	Sint - Martens - Latem
Huttert	Sint - Martens - Latem
Huybrecht - Claeys	Gent
Huyghe	Roeselare
Huys	Oostakker
Jacobs - Boddaert	Gent
Janssens	Merksem
Janssens	Nazareth
Keppens	Gent
Kop	Gent
Köse	Gent
Lambrecht	Ledeberg
Lambrecht	Gent
Latte	Eke
Lemaire	Destelbergen
Linseele	Wondelgem
Luyck Fasseel	Gent
Maat	Vlaardingen Nederland
Maes	Stekene
Maes	Merelbeke
Maes	Schelderode
Maes	Gent
Markey	Oostakker
Martens - Demeester	Lovendegem
Maton	Wortegem - Petegem
Mekers - De Waele	Deinze
Mertens	Gent
Meyvaert - Burghgraeve	Lovendegem
Monumentenwacht O. VL.	Gent
Moors	Destelbergen
Neirinckx	Aalst
Neiryndck	Gent
Neyt	Gent
Oosterlinck	Gijzenzele
Palette - Gillis	Gent
Pareit	Lichtervelde
Parewijck - Schockaert	Moortsele
Peremans	Berendrecht
Plaisier	Gent

Platteeuw	Wondelgem
Ponnet - Criel	Gentbrugge
Postelmans	Evergem
Prove	Lebbeke
Purnot	Gent
Rammeloo	Kalmthout
Redele	Merelbeke
Remouchamps	Sint - Martens - Latem
Saey - Martens	Oostakker
Samain - Ouvrein	Merelbeke
Serbruyns	Gent
Simoens	Sint - Amandsberg
Smulders	Westdorpe Nederland
Spruit	Rilland NEDERLAND
Staelens	Ophasselt
Stichting Arboretum Wespelaar	Wespelaar
Suffys	Merelbeke
Tas - De Vos	Oostende
Taveirne	Merelbeke
Tavernier - Criel	Gentbrugge
Teerlinck	Gentbrugge
Thienpont	Gent
Tuytte	Gent
Van Ballaer	Gent
Van Ballaer	Antwerpen
Van Belle	Zeveneken
Van Damme - De Maesschalck	Gent
Van De Velde	Bevere
Van de Velde	Sint - Pauwels
Van de Velde - Maenhout	Zomergem
Van den Abbeel	Gent
Van den Baviere	Lokeren
Van den Bergh	Zwijnaarde
Van den Bossche	Gent
Van Den Broucke	Gent
Van den Hende	Oostakker
Van Durme	Zwijnaarde
Van Haghedooren	Sint - Denijs - Westrem
Van Hooreweder	Deinze
Van Hove	Sint - Denijs - Westrem
Van Impe	Gent
Van Lidth	Brugge
Van Look	Laarne

Van Malderen	Aalst
Van Mol	Antwerpen
Van Oostveldt	Schoten Antwerpen
Van Outryve	Antwerpen
Van Vlierberghe	Zwijnaarde
Vanden Baviere	Jette
Vandersteene	Ledeberg
Vandevijver	Drongen
Vandorpe	Sint - Martens - Latem
Vanhoutte - Roels	Overmere
Vanneste	Gent
Varlez	Mariakerke
Verbeke - Seeuws	Deurle
Vercammen	Merelbeke
Verhelst	HM - Sas - van - Gent NL
Vermeulen - Francois	Lokeren
Vervloesem	Berchem
Vlamynck	De Pinte
Vossen	Gent
Vrijdaghs	Leuven
Walter	Gent
Wambacq	Ternat
Waterinckx - De Vuyst	Herzele
Watty	Sint - Amandsberg
Wauters - Colbrandt	Gent
Willekens	Gent
Willems	Gent
Wyckaert	Mariakerke

Mag ik hier opnieuw, ook in naam van alle medewerkers, mijn welgemeende DANK uitspreken voor uw zeer gewaardeerde steun aan onze geliefde Plantentuin.

Met uw financiële hulp is het voor ons mogelijk om bijvoorbeeld nieuwe planten aan te kopen voor onze collecties, om nieuwe, mooie bordjes aan te maken in de Plantentuin, om af en toe een klein of soms zelfs een wat minder klein toestel aan te kopen, en nog veel meer.

Paul Goetghebeur

Een nieuwe cursus "Plantkunde voor geïnteresseerden en kandidaat-plantentuingidsen" !

Voor de talrijke plantkundig geïnteresseerde personen en mogelijke kandidaatplantentuingidsen start *vanaf woensdag 15 januari* een nieuwe lessenreeks Plantkunde.

Deze cursus is gebaseerd op de cursus Biodiversiteit van Planten zoals die aan de eerstejaars biologen wordt gedoceerd, maar dan met de klemtoon op de onderdelen die voor een geïnteresseerde leek of een Plantentuingids nodig en nuttig zijn.

De lessen starten met de morfologie van de planten, de vormen van wortels, stengels, bladeren. Met deze kennis van de drie basisorganen van de plant bekijken we dan de veelheid aan vormen van bloemgestellen. Als laatste deel van de morfologie komt het moeilijkste stuk aan bod, de bloem, een onderdeel van de plant dat vaak niet goed wordt begrepen. Na een grondige bespreking van de diverse onderdelen van de bloem worden de afgeleide producten behandeld, met name de vruchten, de zaden, en de kiemplanten.

Na de morfologie volgt een hoofdstuk anatomie en nervatuur, waarbij de inwendige structuur van de planten wordt bestudeerd, en wat het verband is met de uitwendige vorm, met een mogelijke functionele verklaring. Vooral de continuïteit van het vaatbundelnetwerk vanuit wortel naar stengel en blad (nervatuur) is van groot belang.

In het derde deel komt een overzicht van de biodiversiteit van de Landplanten. Deze worden gesitueerd op de Tree of Life (TOL), en we tonen aan hoe de Landplanten uit bepaalde groepen van wieren zijn ontstaan. Bij de Landplanten zien we een toenemende complexiteit ontstaan, en we volgen deze evolutie van de drie groepen van Mossen over de Wolfsklauwen en Varens naar de Zaadplanten, waarbinnen uiteindelijk de Bloemplanten zijn ontstaan.

Daarnaast komen ook enkele lessen over Toegepaste Biodiversiteit, om uw blikveld wat te verruimen naar een mondiale kennis en vooral naar de tropen,

bron en bakermat van de grootste biodiversiteit van planten. Hier ziet u ook hoe de kennis van de biodiversiteit op een waardevolle manier ten voordele van de maatschappij kan worden toegepast.

De lessen gaan door in een leslokaal op de gelijkvloerse verdieping van de campus Ledeganck, telkens op woensdagnamiddag, startend om 14 u. De meeste theorielessen worden gevolgd door een rondleiding in de Plantentuin. Voor de eerste les komen we samen onder luifel in de Plantentuin, en vandaar gaan we samen naar de leszaal.

Bij deze cursus ontvangen de deelnemers een geprinte versie van het tekstgedeelte en van de belangrijkste slides van de presentaties. De volledige presentaties, inclusief de talrijke fotos, komen op een CD, die u ook krijgt bij de start van de cursus. Het deel Toegepaste Biodiversiteit volgt later, afzonderlijk.

In de loop van de lessenreeks wordt van de kandidaat-plantentuingidsen verwacht dat ze minstens twee rondleidingen van onze gidsen actief volgen. Ze maken een samenvatting van deze rondleidingen, met veel aandacht voor de interactie tussen gids en publiek. Deze samenvattingen worden tijdig bezorgd aan de lesgevers.

Uiteindelijk leggen de kandidaat-gidsen een examen af, dat bestaat uit twee delen.

In het eerste deel wandelen de lesgevers en de kandidaat individueel doorheen de Plantentuin, en op diverse plaatsen worden vragen gesteld over de planten en over dat onderdeel van de tuin of serre.

Als tweede onderdeel verzorgen ze voor de examinatoren een algemene rondleiding in de Plantentuin, waarbij alle belangrijke delen aan bod moeten komen, samen met een uitgeprinte versie van deze rondleiding.

Hoe kan u deelnemen aan deze lessenreeks ?

Inschrijving door betaling van 150 Euro op het rekeningnummer BE21 0011 1921 5403 van De Vrienden van de Plantentuin Gent, ten laatste op 31

december 2013. Vooraleer u betaalt moet u telefonisch contact nemen met de secretaris Ferdinand Cobbaut op het nummer 0497 84 88 82, want we aanvaarden niet meer dan 25 deelnemers !

Cursus 2014, overzicht lessenreeks (lichte wijzigingen zijn mogelijk)

Januari

15	14-17 u	Wortel, Stengel
22	14-16u	Blad
29	14-17 u	Bloemgestel

Februari

05	14-16 u	Bloem
12	14-17 u	Bloem
19	14-17 u	Vrucht
26	14-17 u	Zaad

Maart

05	14-16 u	Nervatuur
12	14-17-u	ATOL, Landplanten
19	14-17 u	Mossen
26	14-17 u	Varens

April

02	14-16 u	Zaadplanten
09	14-17 u	Bloemplanten
16	14-17 u	Bloemplanten
23	14-17 u	Bloemplanten
30	14-17 u	Bloemplanten

Mei

07	14-16 u	Toegepaste Biodiversiteit
14	14-17 u	Toegepaste Biodiversiteit
21	14-17 u	Toegepaste Biodiversiteit
28	14-17 u	Toegepaste Biodiversiteit

Paul Goetghebeur, lesgever
Plantentuin

Zaadlijst 2013

Beste Vrienden,

Traditiegetrouw komt hier uw langverwachte eindejaarsgeschenkje, een selectie van zaden die De Vrienden van de Plantentuin u aanbieden, en naar goede gewoonte : (bijna) gratis.

Deze lijst bevat een 40-tal nieuwe soorten, die nooit eerder op onze zaadlijsten zijn verschenen, met andere woorden : even goed uitkijken en geduldig lezen & kiezen !

In de lijst staan de soorten gegroepeerd per type plant, zodat u bij uw selectie wordt geleid naar uw eigen desiderata. Binnen elke groep zijn de planten alfabetisch geordend naar de wetenschappelijke naam, want veel soorten beschikken niet over een Nederlandse naam (waardoor ordenen naar de Nederlandse naam niet echt mogelijk is).

Elke plant is voorzien van een korte beschrijving, naar uitzicht en naar groei-voorwaarden. Daarnaast krijgt elke plant een codeletter die verwijst naar een beknopte informatie over de wijze waarop u deze zaden tot kieming kan stimuleren.

Net zoals vorig jaar zijn de planten NIET DOORLOPEND genummerd. Ze hebben het oorspronkelijke inzamelnummer behouden, waardoor een potentiële bron van verwarring (hier in de Plantentuin) wordt weggewerkt !

Tuiniers en vrijwilligers oogsten en reinigen de zaadjes, waarvoor onze zeer hartelijke dank.

We wensen u weer een jaar vol tuinplezier !

Legende zaacode :

A : ter plaatse zaaien in de lente

B : ter plaatse zaaien vanaf half mei of voorzaaien in koude kas

C : in potjes zaaien in de zomer, overwinteren in koude kas (voor de twee-jarigen)

D : koudkiemers, onmiddellijk zaaien in koude kas

E : zaaien in de lente, verspenen en uitplanten

1. *Bomen en struiken*

- 213 *Arbutus unedo*, Aardbeiboom (Ericaceae, Heidefamilie). Charmante, groenblijvende struik (boompje) tot 6 m uit zuidelijk Europa. Witte bloemen in de herfst geven het daaropvolgend jaar rozerode, eetbare (maar met eerder weinig smaak) vruchten in de herfst. Rode vezelige bast. Op een beschutte plaats planten uit sterke wind. D
- 167 *Cornus mas* 'Kasanlaker' (Cornaceae, Kornoeljefamilie). Gele kornoelje met grote vruchten. Lang genoeg laten hangen zodat ze zo eetbaar zijn. Ook goed in jams en confituren. D
- 212 *Cornus hongkongensis* (Cornaceae, Kornoeljefamilie). Wintergroene kopkornoelje, goed winterhard ... in de Plantentuin, dus voor een beschutte plaats. Bloeiend zoals *Cornus kousa*. D
- 58 *Daphne pontica* (Thymelaeaceae, Peperboomjesfamilie). Bladhoudend, goed winterhard struikje met vrij grote stervormige geel-groene bloemen in april-mei. D
- 244 *Fuchsia regia* (Onagraceae, Teunisbloemfamilie). De meest winterharde fuchsia, met grote glanzende bladeren, met roodachtige hoofdnerf; frêle, lange bloemen; fuchsia met paars hart en lange fuchsia meeldraden, bloei tot de vorst. D
- 139 *Hydrangea involucrata* x *aspera* (Hydrangeaceae, Hortensiafamilie). Goed winterharde hybride van twee aziatische hortensia-soorten. De hoogte na 10 jaar is 2 m. De lila bloemen verschijnen van juli tot september. D
- 103 *Lonicera tangutica* (Caprifoliaceae, Kamperfoelifamilie). Elegante tot 2 m hoge struik met slanke, hangende, breekbaar gele parige bloemen in mei-juni, gevolgd door felrode vruchten. D

- 105 *Lonicera chrysantha* (Caprifoliaceae, Kamperfoeliefamilie). Struikvormige kamperfoelie tot 2m met rijke lichtgele bloei in april tot mei. Goed winterhard. D
- 106 *Stachyurus himalaicus*, een soort Staartaar (Stachyuraceae, Staartaarfamilie). Zeer vroegbloeiende struik. De hoogte na 10 jaar is 250 cm. De bloemkleur is romig. Deze plant is matig winterhard. D

2. Eenjarigen, tweejarigen, of geteeld als eenjarig

- 234 *Amaranthus cruentus*, Pluimamarant (Amaranthaceae, Amarantfamilie). Imposante amarant tot 1,5m met dieprode bloemaren. Het zaad is een eiwitbron in Midden-Amerika, de hele plant is eetbaar. B
- 28 *Angelica archangelica*, Grote engelwortel (Apiaceae, Schermbloemenfamilie). Architecturale plant met heerlijke anijsgeur en smaak. De bladstelen werden vroeger geconfijt voor oa. cake. Tweejarig. C
- 31 *Anthriscus cerefolium*, Echte kervel (Apiaceae, Schermbloemenfamilie). Klassieke groente voor een lekkere soep. Op een halfbeschaudwd iets vochtig plekje in de tuin zaait kervel zich vlijtig uit. Zorgeloos tuinieren. A
- 32 *Carum carvi*, Echte karwij (Apiaceae, Schermbloemenfamilie). Tweejarige, zelf uitzaaiende schermbloemige van 30 tot 60 cm. C
- 129 *Chelidonium majus* var. *laciniatum*, Stinkende gouwe, fijn verdeelde bladvorm (Papaveraceae, Papaverfamilie). Fijnbladige variëteit van het welbekende kruid, om in een hoekje van de tuin te zaaien. E
- 157 *Chenopodium capitatum*, Aardbeiganzenvoet (Amaranthaceae, Amarantfamilie). Aandachttrekkend kruidachtig plantje, éénjarig. De helderrode vruchtbollen kunnen aan slaatjes worden toegevoegd, ook de jonge bladeren en scheuten zijn eetbaar. Een hebbedingetje voor de moestuin. B
- 156 *Cynara cardunculus*, Kardoen (Asteraceae, Asterfamilie). Reusachtig decoratief zilverkleurig, gestekeld blad en artisjokvormige paarse bloei. Eetbaar. De plant volledig inwikkelen in zwart plastic om te

- bleken. Bladstelen schillen, daarna koken in zout water. Een hele be-
doening maar een delicatessen. C
- 241 *Chenopodium nuttalliae*, Huauzontle (Amaranthaceae, Amarantfamili-
lie). Huauzontle is de lokale, Indiaanse naam voor deze groente waar-
van de bloemgestellen worden gegeten. B
- 235 *Cucumis melo*, Meloen, ras Zwarte karmeliet (Cucurbitaceae, Kom-
kommerfamilie). Te proberen meloen. Ik heb zelf van 1 plant 4 vruch-
ten geoogst, die heerlijk geurden. De smaak viel echter wat tegen.
Niet zoet genoeg door te weinig zon deze zomer. B
- 242 *Digitalis purpurea*, Gewoon vingerhoedskruid (Plantaginaceae, Weeg-
breefamilie). Mooie tweejarige plant die, wanneer ze zich eenmaal in
de tuin thuis voelt, verder zal opduiken om haar mooie paarse bloe-
men tentoon te spreiden. Een autochtone schoonheid. C
- 168 *Foeniculum vulgare*, Venkel (Apiaceae, Schermbloemenfamilie). Be-
kende groente, maar bij doorschieten een erg mooie bloei tot 2 m
hoog. E
- 33 *Lactuca sativa*, Stengelsla (Asteraceae, Asterfamilie). Sla, die wordt
gekweekt om de stengel op te eten als een soort asperge. Zeldzame
groente. E
- 119 *Linum usitatissimum*, Vlas (Linaceae, Vlasfamilie). Heerlijk blauwe
elegante bloemen. Produceert het welbekende lijnzaad. A
- 162 *Lotus tetragonolobus*, Asperge-erwt (Fabaceae, Vlinderbloemenfami-
lie). Groente die steeds meer in de siertuin opduikt met zijn mooie
donkerrode vlinderbloemen. De peulen kan je eten. Maximaal 10 cm
hoog. E
- 236 *Pisum sativum*, Blauwschokkers, Capucijners (Fabaceae, Vlinderbloe-
menfamilie). Oud ras van erwten met zeer aantrekkelijke, paarse peu-
len. B
- 17 *Plantago coronopus*, Hertshoornweegbree (Plantaginaceae, Weegbree-
familie). Groente voor de moderne kok. De blaadjes worden rauw
gegeten in salades en zijn rijk aan vitaminen en mineralen. Groeit

- goed op een zandige bodem. Herhaaldelijk zaaien om steeds een voorraad zachte bladeren te bekomen. E
- 159 *Salvia sclarea*, Scharlei (Lamiaceae, Lipbloemenfamilie). Forse plant, spectaculaire bloeiaar in pasteltinten, geurend. C
- 29 *Scandix pecten-veneris*, Naaldenkervel (Apiaceae, Schermbloemenfamilie). Eetbaar kruidje voor de pluktuin. Opmerkelijke splitvruchten (als lange naalden). D
- 209 *Solanum pyracanthum* (Solanaceae, Nachtschadefamilie). Een heel mooie, exotische verschijning, maar stekelig. Oranje stekels op zowel de onderzijde als de bovenzijde van de bladeren in combinatie met de purperen nachtschade bloemen. Eigenlijk een (niet-winterhard) struikje, maar bij ons kortlevend. B
- 261 *Sorghum bicolor*, een soort Sorgo (Poaceae, Grassenfamilie). Hier gebruikt als zaden voor kleine vogelsoorten, maar elders in de wereld als voedselbron. B
- 30 *Tragopogon porrifolius*, Paarse morgenster (Asteraceae, Asterfamilie). Als je bloei wilt, wachten tot het tweede jaar. De haverwortels worden in het eerste jaar geoogst. C
- 13 *Tragopogon pratensis*, Gele morgenster (Asteraceae, Asterfamilie). Tweejarig kruid, met bloemhoofdjes die alleen 's ochtends opengaan en tegen de middag weer sluiten. C
- 123 *Xeranthemum annuum* (Asteraceae, Asterfamilie). Droogbloem, met wollige bladeren en wit, roze tot paarse bloei. B

3. Vaste planten

- 192 *Acaena "ovalifolia"*, een soort Stekelnoot (Rosaceae, Rozenfamilie). Charmant bodembedekkertje, naam vermoedelijk fout, toch zeer mooi ! E
- 226 *Achillea millefolium*, Gewoon duizendblad (Asteraceae, Asterfamilie). Zomerbloei tot 30 cm met witte of roze bloemen. E

- 224 *Agrimonia eupatoria*, Gewone agrimonie (Rosaceae, Rozenfamilie). Bladpol met samengesteld blad. Aan de onderzijde witbehaarde blaadjes met daarop een slappe bloemstengel tot 60 cm. E
- 194 *Althaea cannabina* (Apiaceae, Schermbloemenfamilie). Tot 2 m hoge, stevige soort met vijfvingerig blad, lila-, zomerbloeiend, volle zon. E
- 198 *Asclepias syriaca*, Zijdeplant (Apocynaceae, Maagdenpalmfamilie). Forse tot 2 m hoge soort, rozerode bloeitrossen op dikke stengels van juli tot augustus, zijdezachte zaadpluisjes. Plantensap bevat latex en is irriterend. De bloemknoppen en de jonge scheuten worden vermeld als eetbaar (maar is dat wel zo?). E
- 138 *Beesia deltophylla* (Ranunculaceae, Boterbloemfamilie). Ongewone plant uit de bossen van Yunnan (China), doet het goed in de schaduw. Blad in de winter donkerrood, bronzig groen in de zomer. Bloeit heel de zomer met talrijke witte bloemen. D
- 160 *Campanula rapunculus*, Rapunzelklokje (Campanulaceae, Klokjesfamilie). Vergeten wortel- en bladgroente, tweejarig. Wordt echter in de siertuin geplaatst voor zijn mooie donkerblauwe klokjes. C
- 112 *Clematis recta*, Stijve clematis (Ranunculaceae, Boterbloemfamilie). Atypische clematis, niet klimmend, met donker blad en roomkleurige bloemen. E
- 74 = 99 = 113 *Dianthus plumarius*, Grasanjer (Caryophyllaceae, Anjerfamilie). Groenblijvende plant; losse toeven met lichtroze of witte bloemen met sterk gefranjerde kroonbladen. De ouder van veel cultivars. E
- 75 *Dianthus superbus*, Prachtanjer (Caryophyllaceae, Anjerfamilie). Lijkt goed op de vorige qua habitus, maar de bloemkroon is zeer extreem gefranjerd. E
- 185 *Dierama pauciflorum* (Iridaceae, Irisfamilie). Bloeit intens rozerood vroeg in het voorjaar. Niet geheel winterhard: afdekken dus. D
- 245 *Doronicum pardalianches*, Hartbladzonnebloem (Asteraceae, Asterfamilie). Is een 60-100 cm hoge plant met een zuiver gele bloei, bloeit van april tot juni. E

- 40 *Geum rivale*, Knikkend nagelkruid (Rosaceae, Rozenfamilie). Vaste plant met een mooi bruinrode kleur, wordt 40 cm, bloeit mei-juni. E
- 39 *Heuchera americana* (Saxifragaceae, Steenbreekfamilie). Mooie bladplant met verrassende kleuren. Voor halfschaduw, tot 45 cm hoog en 40 cm breed. E
- 49 *Hieracium murorum*, Muurhavikskruid (Asteraceae, Asterfamilie). Vaste plant met gele bloei. Staat op de rode lijst. Tot 60 cm hoge bloei-stengels op een rozet van variabele bladeren. E
- 41 *Lathyrus aureus* (Fabaceae, Vlinderbloemenfamilie). Weinig geziene plant met schaars behaarde bladeren en in de vroege zomer verschil-lende trossen bloemen in geel-oranje bruin, tot 60 cm. E
- 231 *Leonurus cardiaca*, Hartgespan (Lamiaceae, Lipbloemenfamilie). Hoge sobere plant, getand blad, kleine rose tot wittige bloemen, geneeskrach-tig. E
- 161 *Levisticum officinale*, Lavas (Apiaceae, Schermbloemenfamilie). Blad-groente voor de soep (spaarzaam gebruiken want sterke smaak) met mooie schermvormige bloei. Volledig winterhard. C
- 47 *Meum athamanticum*, Bergvenkel (Apiaceae, Schermbloemenfamilie). Schermbloemige met witte bloemen, die een geur van komijn, lavas en venkel verspreiden, voor halfbeschaduwde vochthoudende bodem. Tot 60 cm hoog en met fijnverdeeld zeer aromatisch blad. E
- 158 *Monarda fistulosa* (Asteraceae, Asterfamilie). Vaste kruidachtige plant uit Noord-Amerika voor de volle zon, bloeit de hele zomer in zacht-lila tot 1 m. Bladeren en bloemen zijn eetbaar en bruikbaar in thee en sala-des. Interessante plant voor bijen. E
- 48 *Myrrhis odorata*, Roomse kervel (Apiaceae, Schermbloemenfamilie). Sierlijke meerjarige tot 1,8 m met schermen witte bloemen. Zaait zich-zelf uit. Verdraagt schaduw. E
- 121 *Ononis repens*, Kattendoorn (Fabaceae, Vlinderbloemenfamilie). Vro-lijk rozerood bloeiend geneesplantje met diepe (tot 1 m) wortels. E

- 133 *Polygonatum multiflorum*, Gewone salamonszegel (Ruscaceae, Mui-
zendoornfamilie). Giftige vaste plant met sierlijk overhangende bla-
deren en roomkleurige klokjes eronder verborgen in vroege voorjaar. E
- 90 *Prosartes smithii* (Liliaceae, Liefiefamilie). Vroeger als *Disporum smithii*
geteeld. Zeldzaam mooie plant voor een koel plekje. Helder groen blad
met opvallend parallelle nerven en porseleinen witte hangende slanke
klokjes, gevolgd door opvallend oranje vruchten. Een pareltje. E
- 150 *Pulicaria dysenterica*, Heelblaadjes (Asteraceae, Asterfamilie). Vaste
plant met medicinale inslag, botergele hoofdjes gedurende de zomer tot
de vorst. D
- 201 *Rubia tinctorum*, Meekrap (Rubiaceae, Koffiefamilie = Walstrofamilie).
Werd gekweekt voor de rode kleurstof alizarine, behoort tot de Wal-
strofamilie (net als koffie). Diepe wortel met slappe stengels, die zich
oprichten mbv weerhaakjes op de bladeren en stengels. Gele bloeme-
tjes, weinig insectenbezoek. E
- 53 = 225 *Sanicula europaea*, Heelkruid (Apiaceae, Schermbloemenfamilie).
Uit een wortelstok komt een rozet van glanzig donkergroene, handde-
lig ingesneden bladen. Bosplant, zeldzaam bij ons. E
- 124 *Saussurea pectinata* (Asteraceae, Asterfamilie). Vaste plant, tot 100 cm
hoog, met knappe kamvormig diep gedeelde bladeren, overvloedige
bloei. E
- 66 *Thapsia garganica* (Apiaceae, Schermbloemenfamilie). De hele plant is
wollig behaard, vandaar de oudere benaming wollekruid. Zaait zich
gemakkelijk uit zodat je de volgende jaren tot in oktober van de gele
toortsen kan genieten. Vaste plant, bekend door medicinaal gebruik. E
- 21 = 72 *Tiarella wherryi* (Saxifragaceae, Steenbreekfamilie). Subtiële, bij-
na groenblijvende lage polvormende schaduwminner, met eerst bleek-
roze en dan roomwitte bloeiaartjes, in het voorjaar. E
- 89 *Trollius ircuticus* (Ranunculaceae, Boterbloemfamilie). Vaste plant,
haalt met gemak de 80 cm. De diep oranje bloemen met een flinke bos
ver uitstekende meeldraden zijn echt fantastisch om te zien. E

- 51 *Valeriana repens*, Echte valeriaan (Valerianaceae, Valeriaanfamilie).
Kruid bekend om zijn kalmerende werking, mooi in de siertuin, voor
een vochtige, halfbeschaduwde plaats. Tot 1,5 m hoog, witroze bloei
van mei tot augustus. E

4. Rotstuin

- 76 *Chiasmophyllum oppositifolium* (Crassulaceae, Vetplantenfamilie).
Schattig, groenblijvend vetplantje voor de rotstuin met zonnig gele
bloeiwijzen. E
- 4 *Draba lasiocarpa* (Brassicaceae, Kruisbloemenfamilie). Zodevormend,
groenblijvend vroegbloeiend rotsplantje (zeker goed gedraineerde
grond) met zwavelgele bloemtrossen. E
- 9 *Geranium renardii* (Geraniaceae, Ooievaarsbekfamilie). Een winter-
harde en groenblijvende Ooievaarsbek, met blauw-groen behaard, de-
coratief blad. Bloei mei/ juni met witte bloemen, purperviolet gea-
derd. E
- 177 *Helichrysum italicum*, Curryplant (Asteraceae, Asterfamilie). Medi-
terrane kruidige plant tot 60 cm met strogele bloemen, maar vooral
aantrekkelijk grijswitte bladeren met currygeur. Heeft talrijke toepas-
singen zowel medicinaal, in de parfumindustrie als culinair. E
- 15 *Iberis saxatilis*, Zomerscheefbloem (Brassicaceae, Kruisbloemenfami-
lie). Vaste wintergroene plant met sneeuw witte bloemen van mei tot
juni tot 5 cm hoog voor de rotstuin en uiteraard volle zon. E
- 54 *Iberis sempervirens*, Lentescheefbloem (Brassicaceae, Kruisbloemenfa-
milie). Vast, wintergroen heestertje tot 20 cm hoog, met sneeuw witte
bloemen in het vroege voorjaar. Voor de rotstuin. E
- 97 *Lychnis yunnanensis* (Caryophyllaceae, Anjerfamilie). Is inheems in
zuid-west China. In Europa is de plant winterhard tot in Zuid-
Engeland. Deze lage soort heeft donkergroene, langwerpige bladeren.
De plant heeft witte bloemen. In de tuin groeit hij het best op vocht-
vasthoudende grond. E

- 143 *Peucedanum officinale* (Apiaceae, Schermbloemenfamilie). Overblijvende schermbloemige, uit de rode lijst. Tot 1,5 m hoog, trekt veel insecten aan. E
- 11 *Pulsatilla vulgaris* (Ranunculaceae, Boterbloemfamilie). Overblijvende vaste plant, afkomstig uit Frankrijk en Spanje; een soort Wildemans kruid met mooie knikkende dieppaarse klokjes. E
- 6 *Silene waldsteinii* (Caryophyllaceae, Anjerfamilie). Erg mooie rotsplant, kussenvormend, met elegante witte bloempjes op ranke stengeltjes. E
- 7 *Tulipa turkestanica* (Liliaceae, Liefamilie). Schattig en gemakkelijk tulpje, rijke bloei en langbloeiend, wit met zacht violet en geel hartje. E

5. Bollen en knollen, of met dikke rizomen

- 85 *Allium protensum* (Alliaceae, Lookfamilie). Bloemgestel 15 cm diameter, bloemen in origineel bleekbruin. Ideaal om te drogen, buitengewoon decoratief. E
- 69 *Asphodeline lutea*, Gele asfodeline (Asphodelaceae, Asfodelusfamilie). Tot 1,5m hoge, citroengele bloeiaren, van mei tot juni uit (reuze-) grasachtige rozet. Plant voor een droge standplaats. E
- 186 *Asphodelus albus* (Asphodelaceae, Asfodelusfamilie). Kortlevende, maar zichzelf zaaiende plant tot 100 cm met bieslookachtig blad en licht roze bloei en opvallend oranje meeldraden. E
- 166 *Bowiea kilimandscharica* (Hyacinthaceae, Hyacintfamilie). Kamerplantje met leuk voorkomen. Bol met lang uitlopende ranken die overal tussenkruipen en later witte bloemetjes, waarna een rustperiode. Leuk dus. B
- 18 *Dianella tasmanica* (Hemerocallidaceae, Dagliefamilie). Leerachtige, zwaardvormige bladeren en trosjes van kleine diepblauwe bloempjes, opvallende gele meeldraden. Na de bloei: violetblauwe bessen. Kan goed afgedekt onze winters overleven tot -8°C, vriest dan wel af, maar loopt uit de wortels weer uit. E

- 174 *Paradisea liliastrum* (Agavaceae, Agavefamilie). Plant met grote trechtersvormige witte bloemen, tot 6 cm lang, de bloeitijd is van mei tot juli. Het is een eenzaadlobbige plant met grasachtige bladeren van 1 cm breed. Ze wordt 30-50 cm hoog. E

6. Klimplanten

- 237 *Actinida melanandra*, een soort Kiwibes (Actinidiaceae, Straalstempel-familie). Bladverliezende klimplant tot 7 m hoog, met ... bloemen en donkerrode tot 4,5 cm grote vruchten. Houdt van een warme stand-plaats. B
- 238 *Ampelopsis cordata* (Vitaceae, Druivenfamilie). Krachtige klimmer met in het voorjaar roomkleurige bloemen die later als glanzende bes-sen uitrijpen van wit over paars naar uiteindelijk hemelsblauw. D
- 263 *Parthenocissus semicordata* (syn. *P. himalayana* var. *rubrifolia*) (Vitaceae, Druivenfamilie). Een zeldzame soort Wilde wingerd, bijna volledig zelfhechtend, roodbladig tot de zomer, groen tot de bladval, massa's trosjes donkerblauwe vruchten, gelijkend op wijndruifjes. E
- 199 *Vincetoxicum nigrum*, Zwarte engbloem (Apocynaceae, Maagdenpalmfamilie). Klimmende plant tot 1,5 meter, kleine paarse bloemen, blinkend, langwerpige blad, grote vruchten. B

Hoe bestellen ?

Stuur ons de nummers van je keuze (maximum 6 soorten). *Vergeet niet een aan jezelf geadresseerde, voldoende gefrankeerde omslag toe te voegen.*

Niet-leden kunnen enkel van dit aanbod gebruik maken als ze nu lid worden.

Strookje afknippen (of kopiëren) en opsturen naar De Vrienden van de Plantentuin, K.L. Ledeganckstraat 35, 9000 Gent.

Ik wens volgende soorten (enkel nr. noteren):

Max. 6: / / / / /

Eventuele vervangers bij uitputting voorraad: / / / /

Ik ben wel/nog geen lid (doorhalen wat niet past)

Naam en adres:

Plant van de Maand (december 2013)

= *Arum italicum*

De keuze voor deze Italiaanse aronskelk heeft wat te maken met een opmerkelijk fenomeen dat u in onze Plantentuin kan komen waarnemen, voor, tijdens en na een vorstperiode.

Tijdens de winter kom ik wat minder regelmatig in de buitentuin, om evidente redens. Er zijn weinig "wakkere planten", de grote meerderheid houdt een winterslaap, ofwel diep verborgen in de bodem ofwel met dikke pakken beschermende knopschubben aan. En dan vallen sommige planten wél sterk op, eentje hiervan is die *Arum italicum*.

Net zoals onze eigenste Gevlekte aronskelk (*Arum maculatum*) vormt ook deze Italiaan een ondergrondse knol tijdens het groeiseizoen, maar -zeer opmerkelijk- hij wordt wakker net voor de winter, zijn bladeren verschijnen

in de loop van oktober. De hele winter door houden ze dapper stand, en precies hiervoor wil ik even uw aandacht vragen.

Tijdens een vorstperiode liggen zijn bladeren als slappe vodden, uitgeteld, op de grond. Maar laat de zon een tijdje schijnen, de temperatuur komt boven het vriespunt, en hop! de bladeren reichten zich, er komt turgor, ze tonen geen spoor van beschadiging. Knap ! Bewonderenswaardig ! En dit wordt indien nodig talrijke keren herhaald, met andere woorden : deze plant heeft een fysiologische strategie ontwikkeld om bevriezing schokvrij te weerstaan. Hij heeft het hier in de Gentse Plantentuin geleerd, hoor ik u denken : "Nie pleuje..."

Tijdens mijn verkenningen in de tuin had ik eerder anecdotisch al meerdere populaties opgemerkt, maar naar aanleiding van deze bijdrage ben ik systematisch het Arboretum gaan inventariseren met het oog op onze Italiaan. En wat blijkt. Zelfs tijdens de nog-niet-bladloze maand november tel ik meer dan 20 groepjes planten. In december of januari wordt de telling nog eens herhaald, omdat dan deze Aronskelk nog veel meer opvalt, als quasi enige groene en vieve plant in de ondergroei.

De soort is inderdaad enkele keren geïntroduceerd in de Plantentuin, als aanplant in de Rotstuin, in de Systematiek Monocotylen, in het Arboretum Azië, en in de sierborder bij het ingangsgebouw. Vanuit deze kernen is duidelijk een succesvolle verspreiding gebeurd, meer dan waarschijnlijk met behulp van de aanwezige vogelpopulatie.

Het areaal van deze *Arum italicum* is behoorlijk uitgestrekt, van de Azoren en Groot-Brittannië over zuidelijk Europa tot in Turkije en Irak. De soort blijkt morfologisch behoorlijk variabel, uit diverse ophijstingen kom ik aan een veertigtal beschreven en gepubliceerde ondersoorten en variëteiten en formae, waarvan vier op een brede erkenning kunnen rekenen : subspecies *albispalum*, subspecies *canariense*, subspecies *italicum*, en subspecies *neglectum*. De laatste twee zijn vertegenwoordigd in de Plantentuin.

De ondersoort *italicum* wordt gekenmerkt door de opvallende witte nerven (of het blad toont een patroon van lichte vlekken), en ook door de uiteenwijkende laterale lobben (zie foto binnenzijde omslag).

De ondersoort *neglectum* heeft een blad dat egaal gekleurd is of voorzien is van donkere vlekken, en de laterale lobben zijn convergent of overlappend.

Enkele planten (een minderheid) beantwoorden goed aan een van deze twee vormen, maar bij de meeste groepjes zien we een mix van kenmerken. Wellicht zijn op deze kleine oppervlakte kruisingen gebeurd, resulterend in een zwerm van intermediaire hybriden. Of de planten die we hebben ontvangen waren van hybride origine, en de uitmending van kenmerken is wat we nu in de tuin zien gebeuren ?

Zo, einde van dit kort verhaal. Opnieuw zien we dat achter bijna elke plant een interessante geschiedenis en véél bijkomende vragen verborgen zitten.

Paul Goetghebeur

De straatmus kreeg een toffe verkenningstocht in "den hof van An"

"De Westerbegraafplaats"

(Het geuzenkerkhof)

Achter de monumentale ingang met driehoekige frontons, gesierd met mooie reliëfs langs binnen- en buitenzijde (Antoon Van Eenaeme), werden wij opgewacht door Paul en Cecile.

Vier busgebruikers, vijf wielertoeristen en twee automobilisten waren het voltallig gezelschap!!!

Waar bleven ONZE andere vrienden?

An Hernalsteen gidste ons door de sfeervolle Engelse landschapstuin. Voor VEEL vrienden is zij zeker geen onbekende cf. de schitterende rondleiding

2012 “Campo Santo” te St.Amandsberg. Toen waren wij heel talrijk. Wie zij miste was de MOS-specialiste Cyrilla. Graag was zij er bij geweest maar Paul nam haar taak over.

Ik had het gevoel dat ik in een openluchtmuseum wandelde. Deze plaats is zo rijk aan waardevolle kunstwerken. Deze begraafplaats biedt tevens een boeiend geschiedkundig verhaal omwille van de talrijke personen die er hun laatste rustplaats kregen... beeldhouwers, schilders, letterkundigen, politiciers en anderen. Heel dikwijls verraaft het grafmonument (o.a. Geo Verbanck, Frits Van Den Berghe, Charles Van Beerleire, Jan Samyn) hun levensdoel.

Bloemmotieven, aangebracht op deze pronkstukken, verwijzen naar bepaalde begrippen :

Papaver of slaapbol : symbool eeuwige rust

Klaproos (ook Rozen) snel verwelkende bloem : vergankelijkheid

Klimop : eeuwig leven.

An kon niet nalaten onze aandacht te vestigen op het graf van de familie de Kerchove de Denterghem. Graaf Oswald de Kerchove, met zoveel titels, was een gewaardeerd botanist. In 1886 was hij voorzitter van de Société Royale d'Agriculture de Botanique. Hij verleende de Gentse Floraliën wereldfaam.

Het was er zalig wandelen in deze rustige omgeving met hele oude bomen. Wel vormen deze laatsten een serieus probleem! Door ouderdom dienen sommigen gerooid te worden.

An is er het hart van in, de manier waarop het gebeurt. OMKAPPEN en... laat maar vallen.

Zeker 10 mooie grafzerken liggen er verbrijzeld bij! Ze is te rade gegaan bij Paul.

Wie meer wil weten over onze INTERESSANTE gidsenbeurt verwijs ik naar de literatuur te verkrijgen in de stadsbibliotheek :

De Westerbegraafplaats van Gent (An Hernalsteen) Oost-Vlaanderen 938.1
GE11072984

In Steen en Brons van Leven en Dood (A.Capiteyn, J. Decavele) GE3323412

Zoals steeds, dank voor de fijne uitnodiging... en lieve vrienden, vooraan in 't boekje staat de agenda. Noteer de data!!! Hoe meer zielen, hoe meer vreugd. Tot de volgende uitstap.

TERLOOPS...

Dank voor

- de niet alledaagse uitnodiging "eredoctoraat voor Sara Oldfield". Een boeiende uiteenzetting van Doctor Marie-Stéphanie Samain. Exclusief!!! Paul, heel uitzonderlijk **in groot ornaat**, zag er even gemoedelijk uit als anders! De deelnemende vrienden kregen een sfeervolle en lekkere receptie in het Palmarium. De afwezigen hebben wat gemist.

- de uitnodiging bessentuin te Zomergem. Snikheet! Een glaasje huiswijn was zeer verfrissend

- de 16 nieuwe leden en misschien zelfs meer dankzij de inzet van onze gidsen!

- "Mo en Marc". Zij zorgden voor een gezellige cafetaria gedurende de ganse Gentse Feesten

- voor de geslaagde kinderworkshop verzorgd door de familie Reusens-Mortier..

Noot van de redactie: het is al velen opgevallen dat er steeds iemand paraat staat om folders van de Vrienden uit te delen. Bedankt Jacqueline!

De straatmus genoot, samen met het ganse gezelschap van de prachtige uitstap

"West-Vlaanderen boven"

... en dit niettegenstaande het rotweer.

Wat een verrassing! Reeds een kwartier voor het vertrek zat de bus bijna vol (44 vrienden). Ik dacht dat ik mij vergist had van uur.

Zoals gepland waren we tijdig in Jabbeke, voor het bezoek aan het "Museum Permeke". Twee gidsen wachtten ons op voor de rondleiding. Blijkbaar had mijn groep een uitzonderlijke gids. Haar uiteenzetting was geen "aframmelen" van een les. Ze had een ongelooflijk kennis omtrent de verschillende strekkingen in de schilderkunst.

Het atelier is één en al licht. Wat een contrast met zijn sombere werken. Permeke heeft twee oorlogen meegemaakt. Donkere verf was prijziger. Is dat één van de redenen? Hij was niet alleen schilder maar ook beeldhouwer.

Door het "regentje" waagden wij ons niet naar buiten. Vanuit de villa "De vier winden" hadden we een mooi zicht op de tuin met o.a. één van zijn beeldhouwwerken "Niobe". De interessante rondleiding heeft ertoe geleid dat mijn appreciatie voor zijn werken in positieve zin is gegroeid. Het is wennen aan zijn robuuste personages.

Intussen was het tijd om de hongerigen te spijzen. Om niet al te NAT binnen te komen in 't restaurant "Het Pauwhof" werden we voor de deur afgezet. We konden plaats nemen in een gezellige grote veranda.

M E N U

Tomatensoep Zonder balletjes; Vispannetje of ...

Ijs of koffie en Gratis drankje

Als interludium kregen we een natuurballet van zwiepende takken van struiken en bomen met een indrukwekkend regengordijn. Het werd opgeluisterd door het getokkel van duizenden regendruppels op het glazen dak. Wie wel wat bezorgd was door dit schouwspel was Paul. Via GSM werd hij gerustgesteld voor de volgende etappe.

De buschauffeur bracht ons tot voor de ingangspoort. Een statige grote man, Carlos Verhelst, samen met zijn trouwe gezelschap (een mooie zwarte hond) verwelkomde ons met als uitspraak "Ik ben maar een boer"! Daarbij heb ik mijn bedenkingen, gezien zijn enorme ondernemingsgeest.

Naast boomkweker is zijn specialisatie ENTEN. Wat een intensieve arbeid! Wegens de hoge energieprijzen heeft hij een vernuftig systeem uitgedokterd. De massa plantjes worden gestapeld op rekken, die minimaal plaats innemen, met de nodige accommodatie voor verwarming en vochtigheid.

Ja, het is begrijpelijk dat hij ons ook zijn buitenactiviteiten wilde tonen. Als natuurliefhebbers hebben wij dan ook het slechte weer getrotseerd. Hij toonde ons een enorme verscheidenheid van struiken en bomen. Eén van zijn experimenten is om het gamma Magnolia's nog verder uit te breiden. Twee fulltimers en 7 seizoenarbeiders staan in voor het runnen van het bedrijf (export : binnen-en buitenland!).

Terug binnen werd onze aandacht gevestigd op de **belangrijkheid** van de samenstelling van de bodem. In samenwerking met de Universiteit heeft hij heel wat opzoeken verricht. Met regelmaat moet dat verder worden opgevolgd. Na zo'n interessante uiteenzetting gaat er wel een belletje aan het rinkelen. Onze planten in huis en tuin zijn het resultaat van heel wat studie en arbeid. Reeds bij het begin van ons bezoek wisten we dat een kopje koffie of thee met zelfgemaakte cake als afsluiter werd aangeboden.

Wij zijn niet verdronken maar wel overvloedig door zoveel boeiende ontdekkingen. DANK !

Lidgeld 2014 (geldig voor een gezin)

Lid 11 euro

Beschermend lid 15 euro

Steunend lid 25 euro

Te betalen op rekening BE21 0011 1921 5403 van de Vrienden van de Plantentuin Gent, p/a Willy Maststraat 51 9032 Wondelgem, met als vermelding "lidgeld 2013" en "naam van het lid".

Meerjarig lidmaatschap

Lid, 5 jaar 50 euro

Beschermend lid, 5 jaar 75 euro

Steunend lid, 5 jaar 125 euro

Tijdelijk aanbod

Een lidmaatschap voor 2 jaar samen met het prachtige boek

"Gentse Floraliën 1808 - 2008" aan de gunstprijis van 60 euro (normale prijs is 122 euro). Informeer U bij de secretaris: 0497 848882.

De Vrienden van de Plantentuin Gent

Driemaandelijks tijdschrift

Jaargang 32 - Nummer 4 - december 2013 ISSN 0777-8821

Redactie en lay-out

Redacteur: Paul Goetghebeur. Coördinator: Karel Reusens.

Aan de samenstelling van dit nummer hebben meegewerkt: Ferdinand Cobbaut, Paul Goetghebeur, Marc Libert, Karel Reusens, Bernard Symoens, Straatmus.

Onze welgemeende dank gaat ook uit naar alle vrijwillige medewerkers die zorgden voor plooi-, kleef-, en transport-activiteiten, die het verschijnen van het vorige nummer mogelijk hebben gemaakt.

© De Vrienden van de Plantentuin Gent, 2013

Overname van artikels is alleen mogelijk ná schriftelijke toestemming van de redacteur.

COLOFON

Jaarverslag Vrienden van de Plantentuin 2013

Beste Plantentuin-vrienden, zoals naar jaarlijkse traditie is het mijn taak als secretaris om het jaarverslag te schrijven van onze vereniging. Een vereniging die als doel heeft de Plantentuin van de Universiteit Gent te steunen. We starten het jaarverslag zoals steeds met een overzicht van de rondleidingen die onze gidsen elke eerste zondag van de maand gratis geven om op die manier de Plantentuin meer bekendheid te geven, en om de schoonheid van de Plantentuin kenbaar te maken aan iedereen die het horen wil.

3/2/2013	Winterwandeling
3/3/2013	Knoppenwandeling
7/4/2013	Lentegebeuren
5/5/2013	Addities om u te g(e)rieven
2/6/2013	Gentse Algemene rondleiding
7/7/2013	Eetbare bloemen
4/8/2013	Planten uit Amerika
1/9/2013	Biomen
6/10/2013	Planten die de wereld veranderden
3/11/2013	Naaldbomen

Tijdens de Gentse feesten waren er terug verschillende activiteiten, rondleidingen, kinderworkshop, boekenbeurs, eerste hulp bij determineren EHBD, cafetaria, plantenruil.

Hierna een korte opsomming van de rondleidingen.

21/7/2013	Rondleidinge in 't gens dialect in den botanieken hof
22/7/2013	Verrassende boomarchitectuur
23/7/2013	Tropische voedingsgewassen
24/7/2013	Plantenkleuren belicht
25/7/2013	Van toendra tot tropisch regenwoud
26/7/2013	Planten en hun naam
27/7/2013	Door de tuin geleid
28/7/2013	Bijbelse planten

We willen hier alle gidsen van 2013 bedanken voor hun inzet, hun medewerking, hun inspiratie.

Bedankt : Joost Buyse, Rita Carron, Ferdinand Cobbaut, Magda De Coninck, Jean Deprez, Harald Evrard, Cyrilla Gillis, Kristel Keppens, Werner Latte, Hilde Mortier, Gilberte Neyt, Gerda Postelmans, An Van Eeckaute, Hilde Van Crombrugge, Helena Van Hoecke, Bénédicte Van Lidth, Linda Verkimpe.

Tijdens het laatste weekend kenden we ook de avondlijke rondleidingen.

Als vereniging hebben we ook enkele activiteiten georganiseerd buiten de Plantentuin van de Universiteit Gent. Hierna aan kleine opsomming.

1 mei	Leupegem
8-12 mei	Tuinreis Devon, Cornwall
30 juni	Westerbegraafplaats
7 juli	Proeftuin Geens te Zomergem
13 oktober	Boomkwekerij Verhelst en Museum Permeke

Tevens hebben er verschillende activiteiten in de Plantentuin plaatsgevonden waar de Vrienden op één of andere manier aan meewerkten.

17 mei eredoctoraat Sara Oldfield,

18 mei Fascination of Plants Day,

Alle leden die aan deze uitstappen, of activiteiten hebben deelgenomen hebben enorm genoten. Soms viel het weer tegen maar toch hoorden we nadien dat het een schitterende uitstap was of een leuke activiteit.

Naast alles wat al werd opgesomd mogen we natuurlijk niet vergeten hoe we als vereniging financieel de Plantentuin geholpen hebben. We betaalden twee kruibanken, we kochten een grasmaaier "zitmodel" en we steunden de onderzoeksgroep morfologie door enkele facturen te betalen die te zwaar wogen op het budget waardoor verfraaiingen en aanplantingen in de Plantentuin zouden in het gedrang komen. Ook de factuur voor de drukkosten van het jaarverslag (2012) van de Plantentuin hebben we betaald daar dit toch zeker een belangrijk document is waarmee de Plantentuin zich mooi kan profileren als belangrijk stukje universiteit, met een enorme meerwaarde voor de studenten, de universiteit en de gewone burger.

Het is reeds vele jaren verzwegen maar dit jaar moeten we toch toegeven dat de penningmeester een dikke pluim verdient. Ondanks dergelijke giften weet hij toch nog steeds het jaar af te sluiten met een kleine bonus. Proficiat aan hem en aan de leden die hun zo broodnodige steentje bijdroegen.

We kunnen dit jaar ook trots zijn op de 4 nummers van ons tijdschrift die door onze redacteur en zijn team werden gemaakt.

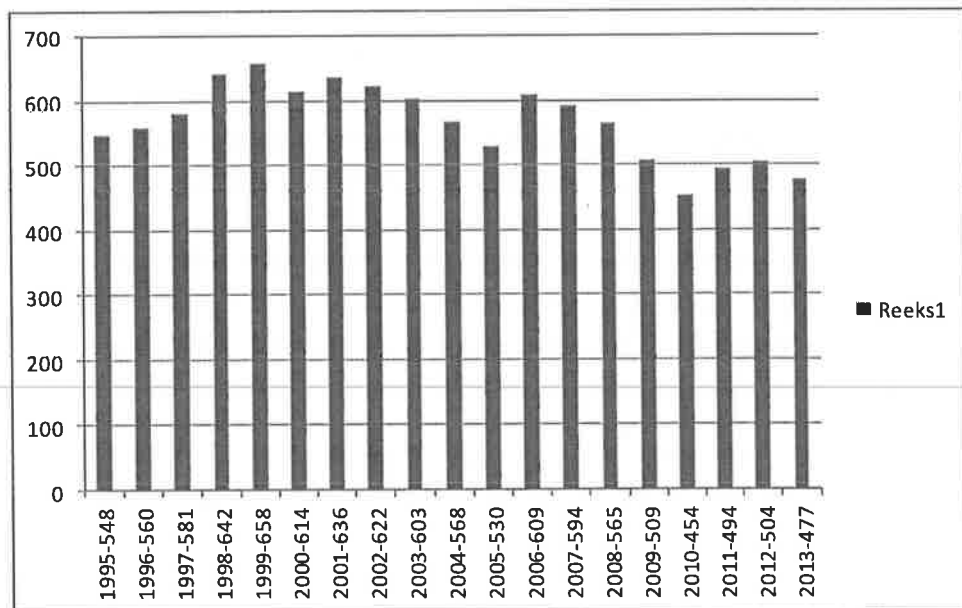
We hielden dit jaar ook onze algemene ledenvergadering met als spreker Dr. Isabel Larridon die een voordracht gaf over: "Op zoek naar cactussen in Chili : een reisverslag" de heerlijke bijpassende receptie was de ideale afsluiter van een goed jaar. Jammer dat het aantal leden dit jaar een kleine terugval kende van 504 naar 477. We blijven het herhalen, maak nieuwe leden, vertel iedereen over onze Plantentuin, maak mensen warm om een bezoekje te brengen, of eens mee te wandelen tijdens één van onze rondleidingen.

Aan allen nog een prettig eindejaar en een gezond en gelukkig 2014.

Jullie secretaris

Ferdinand Cobbaut

Evolutie van het aantal leden 1995 - 2013

Plant van de maand bij de Plantentuin
Arum italicum (zie pag. 193). Bron Wikimedia

www.bruggeprintshop.be

Driemaandelijks tijdschrift
Jaargang 32 - nr. 4 - december 2013
ISSN - 0777 - 8821
v.u. Paul Goetghebeur
K.L. Ledeganckstraat 35, 9000 Gent

Afgiftekantoor Gent 1
Erkenningsnummer P 608175

België-Belgique	
P.B	
3/6124	9000